

**NÁRODNÝ PROGRAM REFORIEM
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
NA ROKY 2008 - 2010**

október 2008

Obsah

Úvod	3
1 Implementácia lisabonských opatrení za uplynulý rok	5
1.1 Výskum, vývoj a inovácie	5
1.2 Vzdelávanie	6
1.3 Zamestnanosť	7
1.4 Podnikateľské prostredie	9
2 Makroekonomický rámec, fiškálna politika a financovanie NPR SR.....	12
2.1 Makroekonomický rámec.....	12
2.2 Fiškálna politika	13
2.3 Financovanie NPR SR.....	15
3 Reformné opatrenia na roky 2008 - 2010	17
3.1 Reakcia na odporúčania Európskej rady	17
3.2 Výskum, vývoj a inovácie	19
3.3 Vzdelávanie	22
3.4 Zamestnanosť	27
3.5 Podnikateľské prostredie	32
3.6 Klimatické zmeny a energetika.....	37
PRÍLOHA č. 1 – Vývoj súboru indikátorov pre sledovanie lisabonskej stratégie SR	39
PRÍLOHA č. 2 – Inštitucionálne zabezpečenie lisabonskej stratégie v SR.....	43
PRÍLOHA č. 3 – Akčné plány (samostatná príloha)	

Zoznam boxov

BOX č. 1: Slovenská republika v eurozóne	15
BOX č. 2: Odporúčania Európskej rady.....	18
BOX č. 3: Zamestnanecká prémie.....	30

Úvod

V roku 2008 vstupujú členské štáty Európskej únie do nového trojročného cyklu lisabonskej stratégie a predkladajú svoje nové národné programy reforiem do roku 2010. Zasadnutie Európskej rady v marci 2008 potvrdilo, že základom ďalšieho programového obdobia zostávajú tie isté štyri prioritné oblasti, na ktorých sa Rada dohodla na svojom zasadnutí v roku 2006 a v platnosti zostávajú aj Integrované usmernenia na roky 2008-2010 pre hospodársku politiku a politiku zamestnanosti. V novom cykle stratégie sa bude klásť zvýšený dôraz na implementáciu opatrení a na externý aspekt, v kontexte dynamických zmien prinášaných globalizáciou.

Európska rada vyzvala členské štáty, aby vo svojich národných programoch reforiem predložili podrobné a konkrétne kroky, ktorými budú reagovať na integrované usmernenia, špecifické odporúčania a prioritné body (points to watch). Odporučila im, aby sa vo svojom úsilí opierali aj o výmenu najlepších skúseností s ostatnými členskými štátmi EÚ a posilnili angažovanosť všetkých relevantných subjektov vrátane všetkých úrovní verejnej správy. Zdôraznila dôležitosť makroekonomickej stability, hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti a znovu poukázala na význam sociálnej dimenzie, ako integrovanej časti lisabonskej stratégie.

Slovenská republika sa už v roku 2005 stotožnila s prioritami lisabonskej stratégie a ich plnenie považuje za základný predpoklad pre zvýšenie konkurencieschopnosti ekonomiky, akceleráciu rozvoja vedomostnej spoločnosti a zabezpečenie zamestnanosti obyvateľov Slovenska. Svoje presvedčenie deklarovala aj vo svojom Národnom programe reforiem SR na roky 2006 – 2008 a v správach o pokroku v jeho implementácii.

Výsledky implementácie opatrení uplynulého programového obdobia však nabádajú Slovensko k zvýšenému úsiliu v nadchádzajúcom období. Potrebu razantnejšieho prístupu k implementácii politik v prioritných oblastiach Slovenska zdôraznila aj Európska komisia vo svojom ostatnom hodnotení. Vláda SR pri vypracovaní nového národného programu reforiem reflektuje toto hodnotenie, ako aj v plnej miere reaguje na odporúčania z marcového zasadnutia Európskej rady.

Vysoký ekonomický rast, stabilné ekonomické prostredie, rast zamestnanosti a pokles nezamestnanosti v uplynulých rokoch a postupná konsolidácia verejných financií vytvárajú predpoklady pre ďalšie úspešné napredovanie slovenskej ekonomiky a rast životnej úrovne jej obyvateľstva.

Slovensko však nemôže očakávať, že prenos základných priemyselných technológií zo zahraničia bude dlhodobo poskytovať dostatočný zdroj ekonomického rastu a rastu životnej úrovne obyvateľstva. Je preto nevyhnutné už v súčasnosti vytvárať predpoklady, aby reálna konvergencia slovenskej ekonomiky bola v dlhodobom horizonte založená na tvorbe nových poznatkov a ich následnom efektívnom využití. Takto založený ekonomický rast musí zároveň úzko súvisieť so sociálnou súdržnosťou, aby čo najširšia skupina obyvateľstva profitovala z prínosov tohto rastu.

Prijatie eura k 1. 1. 2009 predstavuje pre krajinu výrazný míľnik a je nepochybným úspechom slovenskej hospodárskej politiky. Slovensko získa mnohé výhody, avšak súčasne bude musieť čeliť aj výzvam súvisiacim so stratou vlastnej menovej politiky, s fixovaním kurzu a s tlakom na rýchlejšie tempo reálnej konvergenencie a tým aj inflácie. V nových podmienkach pri stabilnom makroekonomickom prostredí a konsolidovaných verejných financiách bude nevyhnutné, aby Slovensko razantne reagovalo na výzvy ekonomiky, najmä prostredníctvom štrukturálnych politik, ktorých dôležitosť ešte viac stúpne pri absencii autonómnej menovej politiky.

Hlavnými výzvami slovenskej ekonomiky, nevyhnutnými pre zabezpečenie dlhodobo udržateľného ekonomického rastu, zvýšenie konkurencieschopnosti ekonomiky a rýchlu reálnu konvergenciu, **sú zvýšenie kvality vzdelávania a výstupov výskumu a vývoja, zníženie dlhodobej nezamestnanosti a ďalšie odstraňovanie bariér v záujme efektívnejšieho využívania podnikateľského potenciálu.** Pre rast produktivity je rovnako dôležité postupné **zvýšenie výdavkov na vzdelávanie a výskum a vývoj vo verejnom ale najmä v súkromnom sektore.** **Inštitucionálna reforma** v týchto oblastiach s cieľom efektívnej alokácie prostriedkov bude v nadchádzajúcom období v centre pozornosti Slovenska

Vláda Slovenskej republiky si uvedomuje aktuálne výzvy ekonomiky, ktorým musí v podmienkach globálnej ekonomiky a po prijatí spoločnej meny euro čeliť, aby dokázala dôsledne naplňať lisabonské ciele. **Modernizačný program Slovensko 21**, schválený vládou v júni 2008, je súborom konkrétnych krátkodobých a strednodobých opatrení v prioritných oblastiach Slovenska a predstavuje základné východisko národného programu reforiem pre nové programové obdobie.

Opatrenia Národného programu reforiem na roky 2008 – 2010 sú koncipované s cieľom vytvoriť predpoklady pre rýchly a v dlhodobom horizonte udržateľný ekonomický rast, zvýšenie sociálnej mobility, posilnenie sociálnej súdržnosti, zmiernenie vplyvov demografického vývoja a zlepšenie prispôsobivosti ekonomiky zmenám vo vonkajšom a vnútornom ekonomickom prostredí v podmienkach absencie vlastnej meny.

Predložený dokument je rozdelený do troch častí a troch príloh. Prvá časť prezentuje stav plnenia štrukturálnych politík v posledných 12 mesiacoch a hodnotí opatrenia Národného programu reforiem Slovenskej republiky na roky 2006 – 2008 a krátkodobé opatrenia Modernizačného programu Slovensko 21.

Druhá časť sa venuje makroekonomickej a fiškálnej politike a zdôrazňuje kontinuitu cieľov, ktoré boli v rámci fiškálnej a menovej politiky prezentované v Konvergenčnom programe Slovenska v decembri 2007. Taktiež poskytuje aktualizáciu základných ukazovateľov makroekonomického rámca a informuje o financovaní opatrení NPR SR.

Tretia časť predstavuje ťažisko dokumentu a predkladá nové opatrenia pre druhé programové obdobie obnovenej lisabonskej stratégie v piatich prioritných oblastiach – 1) výskum, vývoj a inovácie, 2) vzdelávanie, 3) zamestnanosť, 4) podnikateľské prostredie a 5) klimatické zmeny a energetika.

Súčasťou dokumentu sú prílohy, ktoré obsahujú prehľad vývoja štrukturálnych indikátorov, informáciu o inštitucionálnom zabezpečení lisabonskej stratégie v SR a prehľad akčných plánov, ktoré sú konkretizáciou opatrení z Modernizačného programu Slovensko 21 a sú súčasťou Národného programu reforiem SR.

Detailné informácie predložené v akčných plánoch sa sústreďujú na opis, ciele a analytické zdôvodnenie opatrení, prezentujú ich väzby na odporúčania Európskej rady a Integrované usmernenia a ďalšie predpísané náležitosti. Zvýšená pozornosť bola venovaná finančnému zabezpečeniu navrhovaných opatrení a detailnému rozpracovaniu harmonogramu úloh. Detailný harmonogram zabezpečí ľahký monitoring úloh, ktorý sa bude na úrovni vlády vykonávať dvakrát ročne a posilní tým dôraz na implementáciu štrukturálnych politík. Efektívny a bezproblémový proces implementácie je základný predpoklad úspechu pri zvládnutí lisabonskej agendy na úrovni členského štátu.

Hodnotiaca tabuľka (tzv. assessment grid), ktorá obsahuje stručný prehľad realizovaných opatrení nie je súčasťou tlačenej verzie dokumentu, ale bude v súlade s požiadavkami Európskej komisie vyplnená a postúpená EK v elektronickej podobe.

Národný program reforiem SR schvaľuje vláda pred zaslaním Európskej komisii. Pred rokovaním vlády bol predložený na rokovanie Hospodárskej a sociálnej rady a Rady vlády pre záležitosti Európskej únie. Zároveň bude predmetom rokovania Výboru pre financie, rozpočet a menu, Výboru pre európske záležitosti NR SR a plenárneho zasadnutia NR SR. Jednotlivé akčné plány boli tiež prerokované vo vecne príslušných výboroch NR SR.

1 Implementácia lisabonských opatrení za uplynulý rok

Nasledujúca kapitola obsahuje prehľad najdôležitejších reformných opatrení, ktoré sa realizovali na Slovensku v posledných dvanástich mesiacoch. Opatrenia sú rozdelené podľa prioritných oblastí. Dôraz pri ich výbere sa kládol na opatrenia, ktoré reagujú na odporúčania Európskej rady, špecifické odporúčania pre Slovensko a prioritné body. Cieľom kapitoly nie je vyčerpávajúco vymenovať všetky opatrenia a úlohy, ktoré vláda SR uskutočnila, ale zameriava sa na tie, ktorých výsledky najviac prispievajú k hospodárskemu rastu a tvorbe kvalitných pracovných miest.

1.1 Výskum, vývoj a inovácie

Vláda Slovenskej republiky v septembri 2007 schválila **Dlhodobý zámer štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015**, v ktorom sú prezentované ciele a zámery v oblasti podpory investovania do výskumu a vývoja, zámery a ciele v oblasti rozvoja ľudských zdrojov vo výskume a vývoji a v oblasti medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce. Obsahuje takisto témy štátnych programov výskumu a vývoja.

Novela zákona, ktorý upravuje **organizáciu štátnej podpory výskumu a vývoja**, bola schválená v máji 2008. Novela definuje typy špecializovaných organizácií vedy a techniky zamerané na prenos a podporu prenosu výsledkov výskumu a vývoja do praxe, ktoré budú právnickými osobami podľa Obchodného zákonníka. Tiež ustanovuje centrum excelentnosti výskumu ako osobitnú kategóriu organizácií výskumu a vývoja.

Uvedená novela zákona upravuje aj existenciu **centrálneho informačného portálu pre vedu, techniku a inovácie**. Nový komplexný informačný systém pre oblasť vedy, výskumu a inovácií a centrálny informačný portál (CIP), zriadený v júli 2008, je zameraný na podporu mobility slovenských zamestnancov výskumu a vývoja v rámci Európskej únie a aj v rámci sektorov výskumu a vývoja prostredníctvom zavedenia nových informačných prostriedkov o mobilitách ponúkaných pre zamestnancov výskumu a vývoja na národnej úrovni. Portál slúži odborníkom i širokej verejnosti ako centrálny bod v rámci ústredného portálu verejnej správy. Taktiež poskytuje ucelený zdroj informácií o programoch, aktivitách a zaujímavostiach v tejto oblasti.

Účelové prostriedky z verejných zdrojov sú uchádzačom o financovanie projektu poskytnuté pod podmienkou, že technická infraštruktúra nadobudnutá z prostriedkov štátneho rozpočtu alebo prostriedkov Európskej únie bude zverejnená na centrálnom informačnom portáli a tým bude prístupná právnickým i fyzickým osobám pôsobiacim vo výskume a vývoji. Systém zároveň umožní získať, spracovávať a poskytovať informácie o výskume a vývoji. Analýzy získané z informačného systému prispievajú aj k zlepšeniu rozpočtovania finančných prostriedkov z verejných zdrojov v rámci Národného programu rozvoja vedy a techniky. Ďalším poslaním portálu je aj popularizácia vedy a techniky.

Slovenská republika zákonom z roku 2008 zároveň transponuje aj Smernicu Rady o osobitnom postupe prijímania štátnych príslušníkov tretích krajín do vedeckého výskumu. Ustanovuje podmienky, za akých môže organizácia výskumu a vývoja prijať cudzích štátnych príslušníkov z tretích krajín (z krajín mimo teritória EÚ).

Dôležitým ustanovením zákona je povinnosť schvaľovať vo vláde Slovenskej republiky návrh na finančné zabezpečenie členstva Slovenskej republiky v medzinárodných centrách výskumu a vývoja, v iniciatívach a komunitárnych programoch Európskej únie pre výskum, technický rozvoj a demonštrácie a návrh na finančné zabezpečenie účasti v medzinárodných programoch v oblasti výskumu a vývoja. Táto povinnosť je motivovaná záujmom venovať osobitnú pozornosť finančnému zabezpečeniu aktivít v oblasti vedy a techniky .

Zárukou, že verejné financie budú smerovať k najkvalitnejším výskumným tímom na Slovensku, je účasť slovenských organizácií v medzinárodných projektoch výskumu a vývoja, ale predovšetkým rámcových programoch EÚ pre výskum a vývoj. **Finančná schéma na spolufinancovanie výskumných tímov v medzinárodných výskumných projektoch** definovaná v Modernizačnom programe Slovensko 21 umožní transparentné, administratívne nenáročné uvoľnenie 25 %-ného dofinancovania programov, ktoré získali podporu z EÚ.

V Modernizačnom programe Slovensko 21 vláda SR schválila, že pri hodnotení žiadostí o projekty výskumu a vývoja bude zabezpečená 30 %-ná účasť zahraničných expertov a to ako pri štátnych programoch výskumu a vývoja, tak aj pri výzvach a programoch financovaných prostredníctvom Agentúry na podporu výskumu a vývoja. Zásada **zvýšenia podielu špičkových zahraničných expertov ako hodnotiteľov predkladaných projektov vo verejných grantových schémach** bude aplikovaná pri všetkých hodnoteniach nových schém. Cieľom zvýšenia tohto podielu je zlepšiť transparentnosť poskytovania finančných prostriedkov vo verejných grantových schémach, efektívnosť využívania verejných zdrojov identifikáciou a podporou špičkového výskumu na medzinárodnej úrovni.

Inovačná politika SR na roky 2008 až 2010, schválená vládou SR vo februári 2008, vytvorí v rokoch 2008 až 2010 rámec pre zabezpečenie a koordináciu inovačného rozvoja. Jej zámerom je zároveň dobudovať podpornú inovačnú štruktúru schopnú absorbovať finančné prostriedky určené na inovácie v súlade s Inovačnou stratégiou SR a efektívne ich konvertovať na inovačné procesy. Zavedie efektívny monitorovací systém, ktorý umožní reagovať na vonkajšie a vnútorné zmeny a upraviť systém k optimálnemu výstupu. Na inovačnú politiku nadviaže zákon o inováciách, ktorý bude predložený na rokovanie vlády SR do konca roku 2008.

1.2 Vzdelávanie

V oblasti reformy základného a stredného školstva boli v uplynulých rokoch z legislatívneho hľadiska uskutočnené rozsiahle pozitívne zmeny. Novovytvorený právny rámec pre zavedenie transparentného normatívneho spôsobu financovania, transformáciu systému štátnej správy, zavedenie novej maturitnej skúšky, slobodnej voľby vzdelávacej príležitosti, nezávislosť štátnej školskej inšpekcie, slobodu voľby vzdelávacej cesty, prispôsobenie sústavy odborov požiadavkám trhu práce, zavedenie internetu a počítačových učební do každej školy.

Vypracovaním a prijatím nového **školského zákona** a vypracovaním dokumentov potrebných pre jeho implementáciu sa výrazne posunula vpred reforma základného a stredného školstva. Dôraz zákona je kladený na obsah vzdelávania tak, aby boli zabezpečené základné zručnosti a kvalita pre všetkých žiakov, riešené obsahové zmeny v oblasti výchovy a vzdelávania v regionálnom školstve. Základným prvkom reformných zmien je, že výchova a vzdelávanie v školách sa bude uskutočňovať prostredníctvom výchovno-vzdelávacích programov. V zákone je definovaný štátny a školský vzdelávací program. Popri spoločných osnovách pre všetky školy si tak každá škola definuje časť svojho učiva, čím sa podporuje voľnosť škôl. Zákonom definované vzdelávacie štandardy sú súborom požiadaviek na osvojenie si vedomostí, zručností a schopností, ktoré majú deti a žiaci získať pre ich ďalšie pokračovanie vo vzdelávaní v nadväzujúcej časti vzdelávacieho programu. Výsledkom premeny tradičnej školy na modernú je celková zmena obsahu vyučovania od memorovania informácií smerom k schopnosti ich získavať, vyhodnocovať a využívať.

Zákon stanovil povinnú školskú dochádzku ako desaťročnú s možnosťou zaradenia žiaka do nultého ročníka, ktorý je určený pre deti, ktoré k 1. septembru dosiahli fyzický vek šesť rokov a nedosiahli školskú spôsobilosť. Nový zákon posilňuje výučbu cudzích jazykov, informačných a komunikačných technológií a informačnej výchovy. Zákonom sa zosúladiť dosiahnuté stupne vzdelania na našich školách s medzinárodnou klasifikáciou ISCED (International Standard Classification of Education). Novým prvkom na Slovensku je aj zavedenie individuálneho vzdelávania, ktoré sa bude uskutočňovať bez pravidelnej účasti na vzdelávaní v škole. Individuálne vzdelávanie sa bude povoľovať najmä žiakom, ktorým pravidelnú účasť na vzdelávaní v škole neumožňuje zdravotný stav.

Školským zákonom sa od 1. 9. 2008 zaviedla aj **bezplatná predškolská výchova detí v materskej škole** jeden rok pred plnením povinnej školskej dochádzky. Pre deti, ktorých rodičia sú v hmotnej núdzi, je predškolská výchova v materskej škole bezplatná pre všetky roky. Materské školy sa preradili z kategórie školských zariadení do kategórie škôl, ktoré budú poskytovať predprimárne vzdelanie. Týmto získa materská škola vyššiu vážnosť a zvýši záujem spoločnosti a rodičovskej verejnosti o umiestnenie detí v nej. Variabilnou prevádzkou materskej školy sa umožní obciam vychádzať v ústrety potrebám rodičov, zabezpečiť lepšiu spoluprácu s rodičmi vrátane ich účasti na pedagogickom procese a na tvorbe školského vzdelávacieho programu. V rámci obsahovej reformy

bol schválený Štátny vzdelávací program, vyčlenené finančné prostriedky na tvorbu vzorového školského vzdelávacieho programu a výškolenie lektorov, ktorí budú preškoľovať riaditeľov materských škôl.

V odbornom vzdelávaní a príprave došlo k obnove a inovácii obsahu vzdelávania vo väčšine vzdelávacích programov. Vznikom štátnych vzdelávacích programov a školských vzdelávacích programov došlo aj k úpravám štruktúry študijných a učebných odborov a odborných zameraní a vytvoril sa predpoklad väčšej súčinnosti s potrebami ekonomickej a spoločenskej sféry, teda väčšia flexibilita prispôsobovania obsahu vzdelávania potrebám trhu práce. Vytvorením nového systému spolupráce verejného sektora, ústredných orgánov a orgánov štátnej správy v rezortoch školstva a práce, sociálnych vecí a rodiny so zamestnávateľmi sa vytvorila podmienka pre fungovanie mechanizmu priebežnej identifikácie potrieb trhu práce a lepšie využívanie kapacity na získavanie a priebežné udržiavanie požadovanej kvalifikácie prostredníctvom ponuky formálneho a neformálneho vzdelávania zamestnancov, čo ovplyvní mieru zamestnanosti na Slovensku.

Z legislatívneho zámeru, ktorý schválila vláda SR v auguste 2008, bude vychádzať **zákon o odbornom vzdelávaní a odbornej príprave**. Vláda ho prijme do konca roka 2008 a bude nadväzovať na už schválený zákon o výchove a vzdelávaní a pripravované zákony o pedagogických zamestnancoch a o celoživotnom vzdelávaní. Zákon využije dvojúrovňový model vzdelávania (štátny a školský program). Aktívnu účasť zamestnávateľov na regionálnej alebo miestnej úrovni by mali zabezpečovať školské vzdelávacie programy. Cieľom zákona je vytvoriť funkčný systém koordinácie odborného vzdelávania a prípravy pre potreby trhu práce. Zavedú sa motivačné kritériá pre vstup zamestnávateľov a zamestnávateľských zväzov do odborného vzdelávania a vytvorí sa priestor pre vstup súkromného investičného kapitálu.

Vláda SR umožnila žiakom stredných škôl získať **sociálne štipendium** na jednoročné štúdium na vybraných stredných školách v zahraničí. Stredoškolské štipendiá sa od školského roka 2008/2009 poskytujú žiakom prioritne zo sociálne slabých rodín a zo sociálne znevýhodneného prostredia na štúdium na zahraničných stredných školách. Okrem sociálneho znevýhodnenia je hlavným kritériom kvalita a pripravenosť uchádzačov o štúdium na zahraničných stredných školách. Výška štipendia je stanovená tak, aby žiaci, ktorí budú poberať štipendiá mali dostatočne zabezpečené krytie nákladov spojených s pobytom

V oblasti **vysokého školstva** v septembri 2007 vstúpila do účinnosti novela zákona o vysokých školách, ktorá umožňuje vysokým školám vytvárať špecializované pracoviská vedy a výskumu, poskytovať spoločné študijné programy nielen s domácimi, ale i zahraničnými vysokými školami, súčasne sprístupnila verejným vysokým školám úvery. V rámci zmien členenia vysokých škôl bola zrušená kategória výskumných univerzít, pričom sa sprísnila podmienka na univerzitné vysoké školy. V súčasnosti prebieha komplexná akreditácia vysokých škôl, ktorej výsledkom bude do septembra 2009 aj odporúčanie Akreditačnej komisie na začlenenie VŠ do jednotlivých kategórií. Z hľadiska financovania sa posilnil podiel výsledkov vo vede pri financovaní verejných vysokých škôl na úkor počtu študentov.

1.3 Zamestnanosť

Najvýznamnejšou zmenou legislatívy v oblasti zamestnanosti v uplynulom roku bola **novela Zákonníka práce**, ktorej prioritným cieľom bolo zlepšiť právne podmienky pre dôstojnú a dobrú prácu, zabezpečiť vyvážené právne postavenie medzi účastníkmi pracovnoprávneho vzťahu, prehĺbenie sociálneho dialógu medzi zamestnávateľom a zamestnancami a ich zástupcami. Novela zvýšila ochranu zamestnancov pri čiastočnom úväzku, aj ochranu zamestnancov v prípade reťazenia pracovných pomerov. Novelou Zákonníka práce sa precizovala právna úprava závislej práce na zabezpečenie účinnejšej ochrany zamestnanca, aby sa predišlo zastieraniu pracovných pomerov inými než pracovnoprávnymi vzťahmi, najmä výkonom práce živnostníkov. Novela spresnila aj legislatívne podmienky pre realizáciu zásady poskytovať ženám a mužom za rovnakú prácu, ako aj za prácu, ktorej sa prisudzuje rovnaká hodnota, rovnakú odmenu.

Zosúladenie rodinného a pracovného života zjednodušuje aj platná legislatívna úprava štátnej sociálnej podpory. Prostredníctvom zvýšenej štátnej sociálnej dávky – rodičovského príspevku sa umožňuje poskytovať rodičom

rodičovský príspevok v plnej výške aj v prípade, ak vykonávajú zárobkovú činnosť a starostlivosť o svoje dieťa vo veku do troch resp. do šesť rokov (ak zabezpečia starostlivosť prostredníctvom inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby).

Po rozsiahlej novelizácii Zákonníka práce vláda SR pripravila ďalšiu rozsiahlu novelu **zákona o službách zamestnanosti**, ktorá nadobudla účinnosť 1. mája 2008. Prehodnotili sa zásadné zmeny v aktívnych opatreniach na trhu práce a zaviedli sa nové opatrenia. Tie umožňujú úradom práce, sociálnych vecí a rodiny vybrať a adresnejšie zacieliť najmä na znevýhodnené skupiny taký nástroj, ktorý im umožní vstup a zotrvanie na trhu práce, ako aj zvyšovanie ich zamestnateľnosti. Novela predstavuje súbor nových aktívnych opatrení programového a projektového prístupu zameraný na predchádzanie vylúčenia z trhu práce a podporu integrácie znevýhodnených skupín do zamestnania, najmä absolventov škôl, občanov so zdravotným postihnutím, matiek s deťmi a osôb vo veku blízkom dôchodkovému veku.

Novela zákona vytvorila podmienky na riešenie dlhodobej nezamestnanosti zavedením príspevku napr. na zapracovanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie, na podporu udržania v zamestnaní zamestnancov s nízkymi mzdami, príspevok na podporu zamestnávania absolventov vzdelávania a prípravy pre trh práce, príspevok na presťahovanie za prácou a na dopravu do zamestnania. Podporuje vytváranie pracovných miest prostredníctvom samozamestnávania. Zároveň ustanovuje nový inštitút - sociálny podnik, ktorý je primárne orientovaný na sociálne ciele, na vytváranie pracovných miest pre znevýhodnené skupiny uchádzačov o zamestnanie a na podporu ich integrácie na otvorený trh práce. Hlavným cieľom týchto nástrojov je zníženie regionálnych rozdielov v zamestnanosti, nezamestnanosti a produktivite práce, najmä v zaostávajúcich regiónoch s vysokou nezamestnanosťou.

Novelou sa zásadne zmenil aj systém vzdelávania a prípravy pre trh práce, ktorý sa prioritne realizuje v súlade s požiadavkami zamestnávateľskej sféry v danom regióne a na účel získania odborných zručností a praktických skúseností hlavne v nedostatkových profesiách na trhu práce. Počas dlhodobejších vzdelávacích programov (6 – 24 mesiacov) bola uchádzačom o zamestnanie mesačne poskytovaná dávka vo výške sumy životného minima. Aj naďalej je možné na ochranu pred hromadným prepúšťaním poskytovať zamestnávateľovi príspevok na vzdelávanie a prípravu jeho zamestnancov pre trh práce.

Zákon o sociálnych službách, schválený vládou SR v auguste 2008, vytvoril legislatívne prostredie na rozvoj sociálnych služieb. Cieľom novej úpravy podmienok poskytovania sociálnych služieb je, aby sa zvýšila dostupnosť sociálnych služieb pre fyzické osoby, ktoré sú na ne odkázané. Upravujú sa nové (moderné) typy sociálnych služieb (napr. podporné, nízkoprahové služby, odľahčovacia služba). Ustanovujú sa rovnocenné podmienky registrácie a poskytovania sociálnych služieb verejnými a neverejnými poskytovateľmi. Financovanie sociálnych služieb nebude založené primárne na financovaní inštitúcií, ale na základe dopytu zo strany klientov. Novela upravuje aj previazanosť sociálnych služieb a zdravotnej (ošetrovateľskej) starostlivosti a zavádza systém komunitného plánovania. S cieľom zabezpečiť profesionalizáciu poskytovania sociálnych služieb stanovuje kvalifikačné predpoklady potrebné na výkon práce v oblasti sociálnych služieb, požiadavky na počet odborných zamestnancov v zariadeniach a upravuje vzdelávanie zamestnancov v sociálnych službách. Na účel zvýšenia kvality upravuje dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb a tzv. štandardy kvality sociálnych služieb, vrátane systému ich hodnotenia. Účinnosť zákona sa predpokladá od 1. 1. 2009.

Predmetom **návrhu zákona o podpore sociálneho začlenenia osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti** sú právne vzťahy podpory sociálneho začlenenia osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti. Prostriedkom začlenenia je poskytovanie peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, vyhotovovania preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom a parkovacieho preukazu fyzickej osoby so zdravotným postihnutím. Cieľom je poskytnúť pomoc občanom s ťažkým zdravotným postihnutím v každodennom živote tak, aby mali rovnaké príležitosti ako občania bez zdravotného postihnutia. Materiál je v legislatívnom procese a jeho účinnosť sa predpokladá od 1. 1. 2009.

Celoživotné vzdelávanie a celoživotné poradenstvo

V oblasti celoživotného vzdelávania vláda ešte začiatkom roka 2007 prijala **Stratégiu celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva**. Na realizáciu priorít v nej stanovených bol vypracovaný Akčný plán na implementáciu stratégie celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva, ktorý sa postupne implementuje. V septembri 2008 bude schválený aj návrh **nového štatútu Akreditačnej komisie pre ďalšie vzdelávanie**, ktorého cieľom je zabezpečiť väčšiu flexibilitu systému práce akreditačnej komisie prostredníctvom zvyšovania kontroly nad kvalitou celoživotného vzdelávania. Sfunkční sa tým systém hodnotenia a overovania vzdelávacích programov neformálneho vzdelávania a v rámci neho i systém hodnotenia vzdelávacích inštitúcií, ktoré zabezpečia štandardy obsahu a kvality vzdelávacích programov neformálneho vzdelávania a vzdelávacích inštitúcií.

1.4 Podnikateľské prostredie

Lepšia regulácia

Pre fungovanie **jednotných kontaktných miest (JKM)** v SR bola v roku 2006 schválená koncepcia založenia JKM na Slovensku. Prvá etapa založenia JKM bola zrealizovaná prostredníctvom novely živnostenského zákona v septembri 2007 a slúži pre živnostníkov podnikajúcich na základe vydaného oprávnenia na podnikanie v režime živnostenského zákona. Pre ich založenie bola využitá viac rokov zabehnutá infraštruktúra živnostenských úradov a skúsenosti zamestnancov týchto úradov s registráciou podnikateľov. Služby JKM pre občanov Európskej únie sú poskytované na živnostenských úradoch v sídle krajov. JKM v súčasnosti zabezpečujú najmä žiadosť na vydanie živnostenského oprávnenia (aj v elektronickej forme), vydávanie oprávnení na podnikanie, pridelenie IČO fyzickým aj právnickým osobám, výpis z registra trestov bez poplatku, zasielanie údajov o podnikateľovi Daňovému riaditeľstvu SR na účely registrácie, oznámenie údajov o podnikateľovi príslušnej zdravotnej poisťovni na účely evidencie a poskytovanie informácií v oblasti podnikania s kontaktmi na iné orgány. Vo štvrtom štvrtroku 2007 Živnostenský register SR zaviedol zjednodušenú elektronickej registráciu živnosti na jednotných kontaktných miestach, v rámci ktorej sa zjednodušila komunikácia občana s registrom trestov, zdravotnými poisťovňami a daňovým úradom. Od októbra 2007 do marca 2008 využilo služby JKM pri registrácii podnikateľskej činnosti, či pri oznamovaní zmien v priebehu podnikania 67 429 živnostníkov, z toho 60 794 fyzických a 6 635 právnických osôb. Realizácia druhej etapy je predmetom časti dokumentu obsahujúcej úlohy na nový programový cyklus.

Komplexné hodnotenie administratívneho zaťaženia sa realizuje na základe Akčného programu pre znižovanie administratívneho zaťaženia podnikania v SR 2007 - 2012, ktorý vláda SR schválila v októbri 2007. Akčný program znižovania administratívneho zaťaženia SR bol predložený ako súčasť plnenia agendy lepšej regulácie v SR. Jeho cieľom je zmerať administratívnu záťaž v SR, prijať opatrenia na jej zníženie a tým vytvoriť lepšie a kvalitnejšie podnikateľské a regulačné prostredie, podporiť malé a stredné podnikanie a rast zamestnanosti. V súčasnosti sa pripravuje realizácia verejného obstarávania na firmy, ktoré následne zrealizujú meranie administratívneho zaťaženia v SR tak, aby sa uskutočnilo do konca roku 2008. Ďalšie nástroje a úlohy v rámci tohto opatrenia sú rozpracované v rámci opatrení na nové programové obdobie.

S cieľom zjednotenia legislatívneho procesu na Slovensku bol vytvorený a v júni 2008 uvedený do prevádzky **systém na sledovanie legislatívneho procesu**. Systém zahŕňa portál právnych predpisov, ktorý je určený na zverejnenie návrhu právneho predpisu a sledovanie legislatívneho procesu. Portál je verejnou časťou projektu. K návrhom právnych predpisov sa vyjadruje verejnosť prostredníctvom pripomienok, hromadných pripomienok a zároveň je možné vidieť pripomienky všetkých pripomienkujúcich subjektov ako aj ich spracovanie a vyhodnotenie. Zavedením systému sa zabezpečila jednoduchšia orientácia a vyhľadávanie v legislatívnych materiáloch pre občanov ako aj iné subjekty, čo im umožňuje jednoduchšie pripomienkovať legislatívne návrhy.

Vláda SR schválila v máji 2008 **jednotnú metodiku na posudzovanie vplyvov legislatívnych opatrení** na rozpočet verejnej správy, zamestnanosť a podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy (vplyvy na hospodárenie obyvateľstva, sociálne vylúčenie, rovnosť príležitostí, rodovú rovnosť), vplyvy na životné prostredie a na

informatizáciu spoločnosti. Jednotná metodika upravuje súčasný proces prípravy politík, legislatívy a medzirezortného pripomienkového konania. Do konca júla 2008 gestori jednotnej metodiky vytvorili generické e-mailové adresy (dolozka@rezort.sk), na ktoré budú predkladatelia materiálov posielat' osnovu materiálu (predbežnú informáciu). V súčasnosti bola spustená realizácia pilotného projektu s dĺžkou trvania 6 mesiacov a do júna 2009 sa zabezpečí riadne uplatňovanie Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov. Postup ďalších krokov je obsahom opatrenia na nové programové obdobie - vytvorenie funkčného systému predbežného a následného hodnotenia vplyvov legislatívnych opatrení.

Informatizácia

Kľúčovým dokumentom pre rozvoj elektronických služieb verejnej správy je **Stratégia informatizácie verejnej správy**, ktorú schválila vláda SR vo februári 2008. Na túto stratégiu nadviazala **Národná koncepcia informatizácie verejnej správy (NKIVS)**, ktorá prináša nový prístup do riešenia problematiky informatizácie verejnej správy. Budovanie informačných systémov verejnej správy bude postavené na spoločných základoch a princípoch. Realizácia tejto koncepcie v praxi umožní vytvoriť podmienky pre vybavovanie úradných záležitostí verejnosti elektronickými prostriedkami, zníženie neproduktívneho času stráveného administratívnym vybavovaním, vytvorí predpoklady pre zníženie správnych poplatkov a elimináciu viacnásobnej realizácie identických úkonov. Národná koncepcia bola schválená vládou SR v máji 2008. NKIVS vyústila do tvorby **Štúdií realizovateľnosti** prioritných osí Operačného programu Informatizácia spoločnosti. Štúdie realizovateľnosti identifikujú sadu projektov informačných systémov, zdefinujú architektúru právneho rámca a potrebný rozsah zmien v súčasných zákonoch. Predmetom legislatívneho procesu je **Výnos Ministerstva financií SR o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy a Národná stratégia pre informačnú bezpečnosť v SR**.

Od 30. apríla 2007 je v prevádzke **systém elektronického verejného obstarávania (EVO)**, ktorý v súčasnosti podporuje fázy procesu verejného obstarávania ako elektronické posielanie oznámení, fázu predkladania ponúk a čiastočne fázu elektronického vyhodnocovania. Vláda SR v októbri 2007 schválila Správu o implementácii systému elektronického verejného obstarávania, ktorým uložila ministrom a predsedom ostatných ústredných orgánov štátnej správy SR prostredníctvom systému EVO zadávať v roku 2008 minimálne 30 % objemu zákaziek na dodanie tovaru a od roku 2009 celý objem zákaziek na dodanie tovaru.

V centre pozornosti uplynulého roka bolo aj manažovanie projektu Zavedenie elektronických katastrálnych služieb prostredníctvom elektronickej podateľne a elektronickej registratúry s Úradom geodézie kartografie a katastra SR. Obchodný register SR zaviedol elektronický zápis, zmenu a výmaz údajov s použitím zaručeného elektronického podpisu a poskytovanie elektronických výpisov použiteľných na právne účely, kópií a potvrdení.

Novela zákona o elektronickom podpise, s účinnosťou od 1. 1. 2009, upravuje, spresňuje a dopĺňa terminológiu v oblasti elektronického podpisu, spresňuje a dopĺňa úlohy Národného bezpečnostného úradu (NBÚ) a procesne spresňuje postup NBÚ pri posudzovaní zhody bezpečných zariadení na vyhotovenie a overenie zaručeného elektronického podpisu s bezpečnostnými požiadavkami, najmä stanovením lehoty na rozhodovanie. Novela tiež mení ustanovenia týkajúce sa zrušovania certifikátov, požiadaviek na produkty pre elektronický podpis a upravuje priestupky a ukládanie pokút za porušenie povinností súvisiacich s vydávaním a rušením certifikátov.

Vymožiteľnosť práva

V oblasti vymožiteľnosti práva vláda SR schválila v máji 2008 návrh novely Občianskeho súdneho poriadku, ktorá zavádza **novú formu súdneho rozhodnutia vydaného v skrátenom konaní - rozkazu na plnenie**. Cieľom návrhu je zrýchlenie, zefektívnenie a zvýšenie hospodárnosti súdneho konania tým, že sa zavádza nový inštitút (forma rozhodnutia) - rozkaz na plnenie, ktorým bude možné rozhodnúť všetky veci na plnenie inej ako peňažnej povinnosti. Rozkazom na plnenie bude napríklad možné uložiť povinnosť vydať vec, povinnosť ospravedlniť sa, povinnosť zdržať sa určitého konania, povinnosť uzavrieť zmluvu, povinnosť vypratať nebytové priestory a pod. Zabezpečí sa tak zrýchlenie súdneho konania a odstránenie zbytočných prietahov.

Energetika

Medzi najdôležitejšie z prijatých opatrení v oblasti energetiky patrí Konceptia vyššieho využívania obnoviteľných zdrojov energie v SR z apríla 2007, ktorej realizácia prispeje k zvýšeniu súčasného približne 4%-ného podielu obnoviteľných zdrojov energie na celkovej spotrebe energie. Medzi dôležité prijaté opatrenia patrí aj Konceptia energetickej efektívnosti, ktorú schválila vláda SR v júli 2008. Hlavným zámerom Konceptie energetickej efektívnosti SR je dosiahnuť postupné zníženie energetickej náročnosti na úroveň Európskej únie, vytvoriť motivačné prostredie na energeticky efektívne správanie sa obyvateľov a účastníkov trhu, ako aj podporiť trvalo udržateľné energetické riešenia a zavádzanie nových inovácií a energeticky efektívnych technológií vo všetkých sektoroch národného hospodárstva.

Prostriedkom podporujúcim konkurenčné prostredie a transparentnosť na trhu s elektrinou a plynom sú pravidlá pre fungovanie trhu stanovené regulačným úradom. Úrad v roku 2007 novelizoval Pravidlá pre fungovanie trhu, kde stanovil nediskriminačné podmienky a možnosti vstupu a pôsobenia na trhu pre všetkých účastníkov trhu s elektrinou a vytvoril prehľadné legislatívne podmienky aj pre liberalizovaný trh so zemným plynom. Stanovenými podmienkami sa v elektroenergetike zabezpečilo zníženie poplatku za systémové služby pre fakturáciu koncovým odberateľom. Ďalšie zníženie poplatkov za sieťové služby je ustanovené od roku 2009. Podporilo sa aj otvorenie trhu s podpornými službami pre dodávateľov zo zahraničia, pripravuje sa integrácia trhov s elektrinou prostredníctvom koordinovaných explicitných aukcií na cezhraničných profiloch na základe flow based metódy.

K zintenzívneniu hospodárskej súťaže pri dodávkach energie prispeje aj skrátenie lehôt pri predkladaní žiadosti o prístup do siete v plynárenstve. Taktiež boli ustanovené lehoty pri uzatváraní zmluvy o prístupe do distribučnej siete a zavedený inštitút skúšobnej prevádzky pri distribúcii plynu. Pri dodávke plynu bol ustanovený proces zmeny dodávateľa plynu ako aj postup pri dodávke plynu viacerými odberateľmi do jedného odberného miesta.

2 Makroekonomický rámec, fiškálna politika a financovanie NPR SR

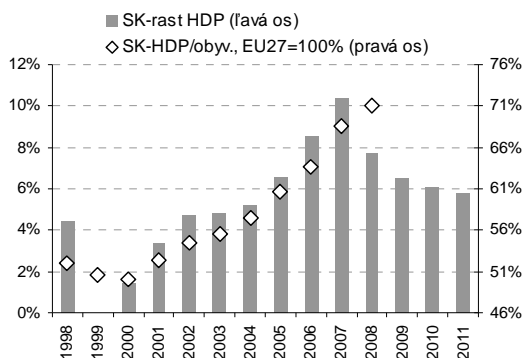
Dlhodobým cieľom hospodárskej politiky SR je dosiahnuť dlhodobo stabilné makroekonomické prostredie, ktorého nevyhnutným predpokladom je fiškálna konsolidácia smerujúca k splneniu strednodobého cieľa (deficit verejnej správy 0,8 % HDP) v roku 2010. Takéto podmienky vytvárajú predpoklad pre dlhodobo udržateľný ekonomický rast a rast životnej úrovne obyvateľstva. Táto kapitola popisuje makroekonomický rámec SR, fiškálnu politiku a financovanie štrukturálnych politík prezentovaných v NPR SR.

2.1 Makroekonomický rámec

Výkonnosť ekonomiky SR dosahuje v posledných rokoch svoje historické maximá. Rast HDP 10,4 % v roku 2007 sa stal nielen kulmináčnym bodom vývoja v SR, ale aj maximom v rámci celej EÚ. Hnacou silou ekonomiky SR sú aktivity zahraničných investorov, ktoré podstatnou mierou prispeli k doterajšej akcelerácii rastu HDP, konkurencieschopnosti a exportnej výkonnosti. Štruktúra rastu HDP ťahaná rovnomerne domácim aj zahraničným dopytom potvrdzuje silný a zdravý ekonomický vývoj SR.

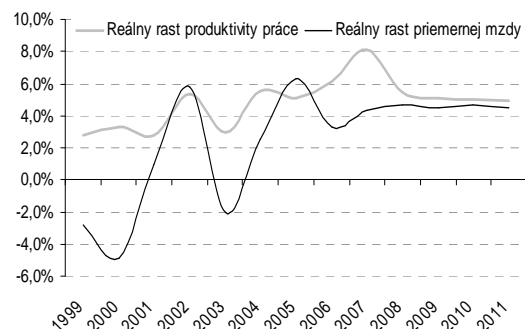
Doterajšia akcelerácia výrazne zvýšila mieru konvergencie SR k rozvinutým ekonomikám, v parite kúpnej sily SR dosahuje už približne 70 % úrovne HDP na obyvateľa v EÚ 27, kým v roku 2000 dosahovalo len približne 50 %. Po unikátnom tempe v roku 2007 sa začína rast HDP v SR postupne zmiernovať v súlade s prognózami MF SR a očakávaniami domácich aj zahraničných prognostikov (na približne 6 % v 2011). Jeho dynamika však naďalej zostáva vysoká a odráža zlepšovanie podnikateľského prostredia a konsolidácie verejných financií.

Rast HDP v SR, HDP na obyvateľa SR vs. EÚ27 (PKS)

Zdroj: ŠÚ SR, Eurostat, od 2009 prognóza MF SR

Rast produktivity práce vs. priemernej mzdy (%)

Zdroj: MF SR, od roku 2009 prognóza MF SR

Celkový vysoký rast ekonomiky bude naďalej podporovať tvorbu nových pracovných príležitostí, rast zamestnanosti a znižovanie miery nezamestnanosti (z 11 % v 2007 postupne pod 9 % v 2011). Zlepšujúca sa situácia na trhu práce prináša zvyšovanie príjmov obyvateľstva, súkromnej spotreby a životnej úrovne, ako aj zmiernovanie disparít medzi regiónmi. Rast produktivity práce, prevyšujúci tempá v ostatných krajinách EÚ, je pritom v súlade s rastom miezd, čo potvrdzuje zdravý charakter vývoja ekonomiky.

Naštartovaný ekonomický rast priaznivo vplýva aj na znižovanie deficitu obchodnej bilancie a bežného účtu platobnej bilancie. Reálny rast slovenského exportu dosahuje vysoké tempá aj v období vonkajšej finančnej krízy a spomalenia mnohých významných ekonomík. Prílev priamych zahraničných investícií v minulých rokoch vytvoril na Slovensku exportné kapacity, v dôsledku čoho má Slovensko všetky predpoklady pre vyrovnanú až mierne prebytkovú bilanciu celkového zahraničného obchodu už v roku 2008. Vplyvom zlepšovania obchodnej bilancie sa rapídym tempom znižuje deficit platobnej bilancie.

V poslednom roku výrazne rástli svetové ceny ropy, energií a potravín, čo sa prejavilo aj na vyššej inflácii v SR, najmä v raste cien potravín, cien služieb v previazaných odvetviach a regulovaných cenách energií. Napriek tomu

miera inflácie v SR dosiahla v roku 2007 historické minimum (HICP za 2007 v priemere 1,9 %) a od augusta 2007 je pod hranicou referenčnej hodnoty. V súčasnosti je relatívne stabilná miera inflácie dôsledkom najmä vyrovnaného rastu miezd, konsolidácie verejných financií a zhodnocovania výmenného kurzu.

Na základe aktuálneho vývoja ekonomických indikátorov, ako aj domácich a vonkajších podmienok, očakávame aj v strednodobom horizonte rovnovážny vývoj ekonomiky SR so stabilným makroekonomickým rastom na relatívne vysokých úrovniach. Strednodobý vývoj hlavných indikátorov ekonomiky naznačujú nasledujúce trendy:

- zmierňujúci sa, ale stále vysoký rast HDP, ktorý neohrozuje rovnovážny vývoj ekonomiky,
- rast založený na zmenách kvalitatívneho charakteru – na zvyšovaní celkovej produktivity výrobných faktorov a konkurencieschopnosti, najmä vplyvom pôsobenia priamych zahraničných investícií, ako aj implementáciou štrukturálnych politík a akčných plánov v súlade s Národným programom reforiem SR a Modernizačným programom Slovensko 21,
- rast stimulovaný nielen domácim (spotrebou a investíciami) ale aj zahraničným dopytom,
- rast štrukturálnej zamestnanosti reflektujúci tvorbu nových pracovných príležitostí a prínosy štrukturálnych reforiem,
- ďalšie postupné znižovanie miery nezamestnanosti odrážajúce viacero faktorov, najmä vytváranie nových pracovných miest, ale aj vývoj ekonomicky aktívneho obyvateľstva – nástup silnejších populačných ročníkov na trh práce a súčasné vyrovnávanie veku odchodu do dôchodku žien na 62 rokov,
- reálny rast priemernej mzdy približujúci sa k rastu produktivity a zvyšujúci rast životnej úrovne, avšak stále zotrvávajúci pod rastom produktivity práce - bez rizika dopytových inflačných tlakov,
- vývoj miery inflácie v súlade s vývojom referenčnej hodnoty v rámci plnenia Maastrichtských kritérií,
- postupné zlepšovanie bilancie bežného účtu v rokoch 2009 - 2011.

Prognóza vybraných indikátorov vývoja ekonomiky SR (jún 2008, v %)

Ukazovateľ	Skutočnosť				Prognóza			
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
HDP (reálny rast)	5,2	6,6	8,5	10,4	7,7	6,5	6,1	5,8
Priem. mesačná mzda za hospodárstvo (reálny rast)	2,5	6,3	3,3	4,3	4,7	4,5	4,7	4,5
Priemerný rast zamestnanosti (VZPS)	0,3	2,1	3,8	2,4	2,2	1,3	1,0	0,8
Priemerná miera nezamestnanosti (VZPS)	18,1	16,2	13,3	11,0	9,9	9,4	9,1	8,7
Harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP)	7,5	2,8	4,3	1,9	3,8	3,4	3,1	3,5
Bilancia bežného účtu (podiel na HDP)	- 7,8	- 8,5	- 7,0	- 5,3	- 4,1	- 2,5	- 1,5	- 0,7

Zdroj: MF SR

2.2 Fiškálna politika

Fiškálna politika bola v rokoch 2005 až 2007 ovplyvnená najmä snahou o pokračovanie v konsolidácii verejných financií a sústreďovala na dva ciele, ktorými sú splnenie maastrichtského kritéria hospodárenia verejnej správy a vytvorenie podmienok pre dlhodobú udržateľnosť verejných financií.

Plánované deficity prezentované v aktualizáciách konvergenčného programu predpokladali splnenie prvého cieľa v roku 2007, pričom rozpočet verejnej správy na uvedený rok stanovil cieľovú hodnotu deficitu verejnej správy vo výške 2,9 % HDP vrátane nákladov na dôchodkovú reformu. Po notifikácii deficitu a dlhu Eurostatu k 1. aprílu 2008 dosiahol deficit verejnej správy v roku 2007 2,2 % HDP. Splnením cieľa v roku 2007 potreba fiškálnej konsolidácie v dohľadnom čase nezaniká. Schválený rozpočet verejnej správy na roky 2008 - 2010 zároveň vytvoril základ pre ďalšie znižovanie deficitu verejnej správy.

Pre udržanie zdravého ekonomického rastu je kľúčová makroekonomická stabilita, čo si vyžaduje uskutočňovanie proticyklickej fiškálnej politiky, ktorá by mala brzdiť potenciálne inflačné tlaky po vstupe do eurozóny. Ďalším

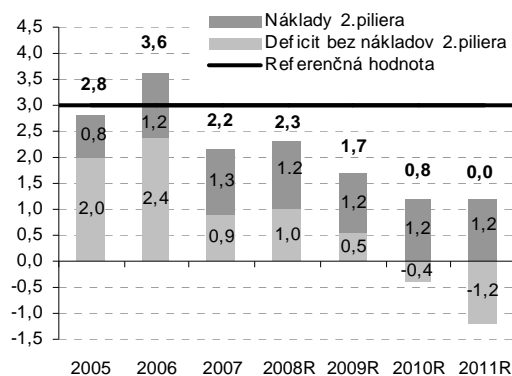
dôvodom konsolidácie je očakávaný demografický vývoj a z neho vyplývajúce negatívne vplyvy na verejné financie. Dlhodobá udržateľnosť verejných financií zostáva preto v nasledujúcich rokoch naďalej hlavným cieľom fiškálnej politiky.

Premietnutie tohto dlhodobého cieľa do konkrétneho strednodobého medzicieľa znamená podľa pravidiel Paktu stability a rastu znížiť do roku 2010 cyklicky upravený deficit verejnej správy očistený o jednorazové efekty pod 1 % HDP. Tento záväzok bol prezentovaný v aktualizáciách konvergenčného programu, pričom prvýkrát bol v podobe deficitu verejnej správy vo výške 0,8 % HDP vrátane nákladov na dôchodkovú reformu zahrnutý do rozpočtového procesu v rámci prípravy rozpočtu verejnej správy na roky 2008 - 2010.

Na rok 2008 je rozpočtovaný deficit verejnej správy vo výške 2,3 % HDP, pričom aktuálny odhad¹ deficitu je na úrovni 2,2 % HDP. V súčasnosti pripravovaný rozpočet verejnej správy na roky 2009 - 2011 je navrhnutý v súlade s konsolidačnými cieľmi vlády, pričom do roku 2011 by Slovensko malo po prvýkrát dosiahnuť vyrovnané hospodárenie vrátane nákladov spojených s dôchodkovou reformou. Navrhnuté ciele zároveň spĺňajú podmienku Paktu stability a rastu o minimálnom konsolidačnom úsilí vo výške 0,5 % HDP pre krajiny, ktoré nespĺnili svoj strednodobý cieľ. Na základe uvedeného vývoja sa predpokladá ďalší pokles hrubého dlhu verejnej správy na úroveň pod 25 % HDP v roku 2011.

Plnenie stanovených konsolidačných cieľov nevyhnutne kladie väčší dôraz aj na zlepšovanie kvalitatívnej stránky verejných financií v podobe nárastu ich efektivity a orientácie smerom k zvýšeniu potenciálneho rastu ekonomiky. Základom tohto procesu je vytvorenie kvalitného systému riadenia verejných financií, pričom prioritou v tejto oblasti je neustále zlepšovanie programového rozpočtovania. Ďalším významným krokom, ktorý bol podrobne popísaný v poslednej aktualizácii konvergenčného programu, je postupné zavedenie jednotného systému účtovníctva verejnej správy, založenom na aktuálnom princípe v súlade s medzinárodnými účtovnými štandardmi verejnej správy od 1. januára 2008. Popri zlepšovaní systému riadenia verejných financií zohrávajú dôležitú úlohu vo zvyšovaní kvality verejných financií aj plánované opatrenia štrukturálnych politík, ktoré sú popísané v tomto dokumente.

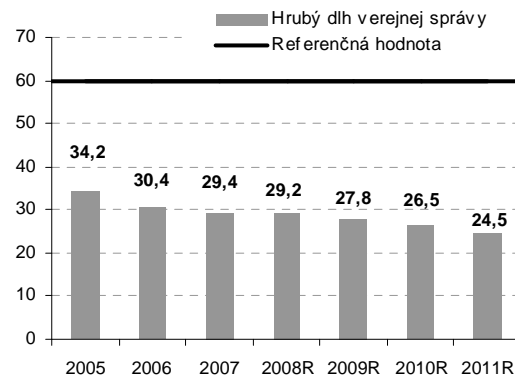
Deficit verejnej správy v rokoch 2005-2011 (ESA 95, % HDP)

Pozn.: R - rozpočet

Zdroj: MF SR

Hrubý dlh verejnej správy v rokoch 2005-2011 (maastrichtský, % HDP)

Pozn.: R - rozpočet

Zdroj: MF SR

¹ Odhad deficitu verejnej správy na rok 2008 bol prezentovaný v júli v rámci „Správy o makroekonomickom prostredí a vývoji verejných financií SR za 1. polrok 2008 a predikcie vývoja do konca roka.“

BOX č. 1: Slovenská republika v eurozóne

Vstup SR do eurozóny bol prioritným cieľom vlády SR. Stabilná makroekonomická a fiškálna politika zameraná na fiškálnu konsolidáciu znamenala úspešné naplnenie tejto ambície k 1. januáru 2009. Hrubý dlh verejnej správy dosiahol ku koncu roka 2007 29,4 %, nachádza sa hlboko pod referenčnou hranicou a naďalej sa znižuje. Bezproblémovým bolo aj kritérium pre dlhodobú úrokovú sadzbu a SR sa dlhodobo nachádza pod referenčnou hranicou. Vývoj výmenného kurzu v ERM II pri stanovenej centrálnej parite a fluktuáčnom pásme bol taktiež stabilný.

Pre rozhodnutie o vstupe bolo rozhodujúce kritérium cenovej stability a deficitu verejnej správy. Dôkazom zdravého vývoja ekonomiky bolo postupné znižovanie inflácie na historické minimum, čím sa jej úroveň dostala od augusta 2007 pod referenčnú úroveň. Od začiatku roka 2008 rast cien opäť narástol, čo je ale v súlade s globálnym trendom a naďalej sa drží pod inflačným kritériom s rezervou blízkou 1 p. b.

Na základe údajov notifikácie deficitu a dlhu Eurostatu k 1. aprílu 2008 deficit verejnej správy dosiahol v roku 2007 hodnotu 2,2 % HDP, a teda bol výrazne pod referenčnou hodnotou maastrichtského kritéria aj pod rozpočtovanou hodnotou 2,9 %. Schválený rozpočet verejnej správy na roky 2008 - 2010 zároveň vytvoril podmienky pre udržateľné plnenie fiškálneho kritéria, čo bolo poslednou podmienkou na ceste SR do eurozóny.

Plnenie všetkých Maastrichtských kritérií na udržateľnej úrovni viedlo Európsku radu k schváleniu členstva Slovenskej republiky v Európskej menovej únii od 1. januára 2009. Rada EÚ následne stanovila konverzný kurz na úrovni aktuálnej centrálnej parity 30,126 SKK za EUR.

Zavedenie zamestnaneckej prémie (ZP) zníži efektívne daňovo-odvodové zaťaženie nízkopříjmových daňovníkov. Daňový klin poklesne o 1,8 percentuálneho bodu (p. b.) na úrovni minimálnej mzdy a o 3,6 p. b. na úrovni polovice minimálnej mzdy.

2.3 Financovanie NPR SR

V otázke kvality verejných financií bude v budúcich rokoch dominovať téma účinnosti a efektívnosti výdavkových politík a razantnejšia realokácia zdrojov v prospech cieľov lisabonskej stratégie. Financovanie prezentovaných lisabonských úloh je realizované predovšetkým z verejných zdrojov SR a fondov EÚ. Realizácia NPR SR je v súlade so strednodobým plánom fiškálnej konsolidácie, ktorej cieľom je dosiahnutie dlhodobej udržateľnosti verejných financií, preto v rámci zostavovania rozpočtu verejnej správy vychádza napĺňanie jednotlivých priorít z daného fiškálneho rámca.

Pre posilnenie úspešnosti implementácie lisabonskej stratégie na národnej úrovni je nevyhnutná špecifikácia a vyčlenenie finančných prostriedkov na realizáciu prezentovaných zámerov. Ich jasná identifikácia v rozpočte verejnej správy je jednou z hlavných iniciatív Slovenskej republiky v riadení lisabonskej agendy, od ktorej sa očakáva, že zabezpečí vysoký stupeň prepojenosti medzi NPR SR a konvergenčným programom a tým prispeje k úspešnejšej implementácii navrhovaných opatrení.

Vláda SR prezentuje v NPR SR pre nový cyklus lisabonskej stratégie len tie zámery a opatrenia, o ktorých prebehla odborná diskusia a ich nárok na financovanie z verejných zdrojov bude zabezpečený v rozpočte verejnej správy. Nevyjasnenosť financovania ďalších opatrení je podmienená buď neukončenou odbornou diskusiou, predovšetkým v oblasti zmeny klímy a energetiky, alebo striktným dodržiavaním rozpočtových obmedzení. Preto ich teraz vláda SR neprezentuje v NPR SR na roky 2008 - 2010 ako záväzný cieľ. Budú predstavené v ďalšej etape – v budúcoročnej správe o pokroku v implementácii NPR SR.

Časť opatrení NPR SR je zameraná na zmenu existujúceho prostredia predovšetkým formou legislatívnych zmien bez nárokov na finančné zdroje. Pri ostatných opatreniach, ktoré vytvárajú nároky na rozpočet verejnej

správy, budú akékoľvek zmeny nastavenia výšky transferov z verejných rozpočtov plne rešpektovať fiškálny rámec. Zatiaľ nebolo možné exaktne kvantifikovať finančné nároky všetkých opatrení definovaných v NPR SR, pretože viacero z nich závisí od hlbšej analýzy alebo konkrétnych parametrov opatrení.

Na základe predbežných odhadov budú celkové výdavky rozpočtu verejnej správy vynaložené na lisabonské opatrenia predstavovať v období rokov 2008 - 2010 približne 74 miliárd Sk (2,5 mld. eur). Do tohto odhadu sú zahrnuté aj náklady na výstavbu diaľnic, ktoré tvoria vyše 50 % celkových nákladov. Z hľadiska objemu výdavkov dominujú opatrenia zamerané na informatizáciu spoločnosti, niektoré opatrenia v oblasti zamestnanosti a financovania vedy, pričom treba zdôrazniť, že dôležitosť opatrení nie je priamo úmerná objemu vyčlenených finančných prostriedkov.

Doplnkovým zdrojom financovania štrukturálnych politík SR sú štrukturálne fondy a Kohézny fond EÚ. V programovom období 2007 - 2013 je z prostriedkov EÚ pre SR vyčlenených 11,3 miliárd eur, z ktorých určitá časť je vyčlenená na plnenie lisabonských cieľov. Finančné zdroje EÚ predstavujú necelých 40 % z celkových finančných nárokov opatrení NPR SR. Financovanie jednotlivých opatrení je detailne uvedené v prílohe dokumentu.

Odhad výdavkov na opatrenia NPR SR 2008 – 2010 (v mil.)						
	2008		2009		2010	
	SKK	EUR	SKK	EUR	SKK	EUR
Výskum, vývoj a inovácie	119	4	4 246	141	4 686	156
Vzdelávanie	7	0,2	275	9	1 773	59
Zamestnanosť	1 218	40	4 496	149	4 944	164
Podnikateľské prostredie	11 021	366	17 631	585	24 189	803
- z toho výstavba diaľnic	10 300	342	12 000	398	16 110	535
Spolu	12 365	410	26 649	885	35 592	1 181

Zdroj: MF SR

3 Reformné opatrenia na roky 2008 - 2010

Nasledujúca kapitola je hlavnou časťou dokumentu. Jej súčasťou sú opatrenia Národného programu reforiem SR na roky 2008 – 2010. Prvá časť kapitoly je špecifická, pretože obsahuje krátke zhrnutie opatrení a ich prepojenie na špecifické odporúčania pre Slovensko. Nasledujúcich päť sekcií obsahuje samotné opatrenia podľa jednotlivých prioritných oblastí. Každá z týchto kapitol má analytický úvod, za ktorým nasleduje charakteristika plánovaných opatrení. Charakteristika opatrenia sa skladá z identifikácie problému a formy reakcie na uvedený problém. Názvy opatrení sú zvýraznené, čo umožňuje identifikovať ich v prílohe dokumentu, kde sú jednotlivé opatrenia detailnejšie popísané vo forme akčných plánov.

3.1 Reakcia na odporúčania Európskej rady

Na nové trojročné obdobie predkladá vláda SR súbor konkrétnych, jasne špecifikovaných opatrení v prioritných oblastiach, ktoré prioritne reagujú na závery Európskej rady, jej špecifické odporúčania pre Slovensko, prioritné body (points to watch), ale vzhľadom na vstup SR do eurozóny majú na zreteli aj odporúčania pre eurozónu. Rovnako rešpektujú Integrované usmernenia pre hospodársku politiku a politiku zamestnanosti, ktoré ostávajú v platnosti aj na najbližšie tri roky.

Niektoré opatrenia sú pokračovaním už prebiehajúcich aktivít, ktorých implementácia presahuje obdobie prvého cyklu alebo boli predstavené počas jeho trvania. Táto kapitola ale obsahuje aj nové iniciatívy, ktoré vláda SR schválením Modernizačného programu Slovensko 21 identifikovala ako kľúčové pre posilnenie konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky. Nasledujúce tri zvýraznené odseky sú špecifickými odporúčaniami Európskej rady pre Slovensko, a za nimi sú uvedené opatrenia NPR SR, ktoré na ne reagujú.

- *Včas realizovať konzistentnú stratégiu výskumu, vývoja a inovácií s osobitným zameraním na inštitucionálnu reformu vo verejnom výskumnom sektore a výrazne zlepšiť spoluprácu medzi podnikmi a výskumom, a to pri súčasnom prerozdelení zdrojov na výskum, vývoj, inovácie a vzdelávanie.*

Na doterajšie kroky vykonané v oblasti výskumu, vývoja a inovácií nadväzuje reforma financovania vedy, budovania regionálnych inovačných centier a nový mechanizmus pridelovania finančných prostriedkov na doktorandské štipendiá. Zároveň sa podporí prenos poznatkov medzi akademickým a podnikateľským sektorom a kontraktčného výskumu pre potreby verejnej správy.

- *Zlepšiť regulačné prostredie, najmä zavedením lepšej komplexnej regulačnej stratégie, ktorá zahŕňa posudzovanie vplyvov a zjednodušenie platných právnych predpisov.*

Regulačné prostredie sa posilní najmä transparentnením regulovaných trhov, reformou verejného obstarávania vrátane širokého rozšírenia elektronického obstarávania (e-procurement), vytvorením funkčného systému predbežného a následného hodnotenia vplyvov legislatívnych opatrení a komplexným hodnotením administratívneho zaťaženia a prekážok v podnikaní a zamestnávaní.

- *V rámci integrovaného prístupu založeného na flexibilitate zabezpečiť zavedenie stratégie celoživotného vzdelávania, ktorá sa zaoberá potrebami trhu práce, dokončiť reformu základného, stredného a vysokoškolského vzdelávania s cieľom zlepšiť úroveň kvalifikácie a odbornej prípravy a zvýšiť prístup k zamestnaniu, a to najmä pre dlhodobo nezamestnaných a ohrozené skupiny.*

Na odporúčanie v oblasti vzdelávania a zamestnanosti reaguje viacero nových aj prebiehajúcich opatrení v týchto prioritných oblastiach. Zlepší sa informatizácia školstva, tvorba inovatívnych študijných materiálov a pomôcok, podporí sa vznik špičkových gymnázií a rozvoj podnikateľských zručností. Taktiež si žiaci osvoja základné poznatky o podnikaní a ekonomike na úrovni stredných škôl, čo je zároveň reakcia na prioritný bod.

Zavedú sa pôžičky na vysokoškolské vzdelávanie v zahraničí, dôjde k zmene motivácií na dosahovanie výkonnosti na úrovni škôl v regionálnom aj vysokom školstve, vytvoreniu vzdelávacieho programu pre študentov doktorandského štúdia zameraného na pedagogické spôsobilosti a programov pre štúdium pregraduálnych študentov z geograficky a kultúrne blízkych nečlenských krajín EÚ a postgraduálnych študentov na slovenských vysokých školách.

Zjednoduší sa príchod verejných vysokých škôl s akreditáciou získanou v zahraničí, zavedie sa kariérový systém v profesijnom rozvoji pedagogických zamestnancov v regionálnom školstve, pružnejšie formy riadenia vysokých škôl, diferenciacia vysokých škôl na univerzity a vysoké školy a odborné vysoké školy. Podporia sa profesne orientované vysokoškolské programy na bakalárskej úrovni a pomaturitného štúdia, zmení sa akreditačný proces vysokých škôl s presunom dôrazu na indikátory výstupu namiesto kritérií zameraných na vstupy a podporí sa demografická tranzícia (generačná výmena) na vysokých školách.

Pre posilnenie flexibilného pracovného trhu sa vytvorí národný systém flexiistoty, posilní sa prepojenie obsahu vzdelávania s požiadavkami trhu práce a systém celoživotného vzdelávania. Mobilitu na pracovnom trhu posilní analýza trhu s bývaním, kde sa bude klásť dôraz na podporu nájomného bývania. Začlenenie dlhodobozamestnaných okrem iných opatrení je aj cieľom zamestnaneckej prémie.

BOX č. 2: Odporúčania Európskej rady

Špecifické odporúčania pre Slovensko (Country specific recommendations - CSR):

- Včas realizovať konzistentnú stratégiu výskumu, vývoja a inovácií s osobitným zameraním na inštitucionálnu reformu vo verejnom výskumnom sektore a výrazne zlepšiť spoluprácu medzi podnikmi a výskumom, a to pri súčasnom prerozdelení zdrojov na výskum, vývoj, inovácie a vzdelávanie.
- Zlepšiť regulačné prostredie, najmä zavedením lepšej komplexnej regulačnej stratégie, ktorá zahŕňa posudzovanie vplyvov a zjednodušenie platných právnych predpisov.
- V rámci integrovaného prístupu založeného na flexiistote zabezpečiť zavedenie stratégie celoživotného vzdelávania, ktorá sa zaoberá potrebami trhu práce, dokončiť reformu základného, stredného a vysokoškolského vzdelávania s cieľom zlepšiť úroveň kvalifikácie a odbornej prípravy a zvýšiť prístup k zamestnaniu, a to najmä pre dlhodobozamestnaných a ohrozené skupiny.

Prioritné body (Points to watch - PTW):

- Pokračovať v rozvíjaní politík informačných a komunikačných technológií, najmä v širokopásmovej infraštruktúre.
- Úplne zaviesť systém jedného kontaktného miesta pre začínajúce spoločnosti.
- Zaviesť podnikateľské vzdelávanie.
- Zintenzívniť hospodársku súťaž v dodávkach energie.
- Riešiť rodové rozdiely v odmeňovaní a zamestnávaní.
- Rozvíjať stratégie aktívneho starnutia.
- Vytvárať pracovné príležitosti pre mladých ľudí.

V nasledujúcej časti sú zhrnuté opatrenia, ktorými Slovensko reaguje na prioritné body stanovené Európskou radou (zvýraznené kurzívou).

Pokračovanie v rozvíjaní politík informačných a komunikačných technológií, najmä v širokopásmovej infraštruktúre sa zabezpečí prostredníctvom opatrení zameraných na zvýšenie dostupnosti a podporu infraštruktúry širokopásmového prístupu, informatizáciou verejnej správy, dôslednou implementáciou služieb elektronických registrov a ich vzájomným prepojením, reformou verejného obstarávania vrátane širokého rozšírenia elektronického obstarávania (e-procurement), informatizáciou školstva, tvorbou inovatívnych študijných materiálov a pomôcok. K úplnému zavedeniu systému jedného kontaktného miesta pre začínajúce spoločnosti smeruje opatrenie rozvoj jednotných kontaktných miest. Podnikateľské vzdelávanie sa zavedie opatrením

osvojenie si základných poznatkov o podnikaní a ekonomike na úrovni stredných škôl, čo je zároveň reakcia na prioritný bod.

Na riešenie rodových rozdielov v odmeňovaní a zamestnávaní, rozvíjanie stratégií aktívneho starnutia a vytvorenie pracovných príležitostí pre mladých ľudí reagujú opatrenia: vytvorenie národného systému flexiistoty, zlepšenie prepojenia obsahu vzdelávania s požiadavkami trhu práce, systém celoživotného vzdelávania, koncepcia bývania, začlenenie dlhodobo nezamestnaných na trh práce a zlepšenie kvality pracovných zdrojov pre trh práce.

3.2 Výskum, vývoj a inovácie

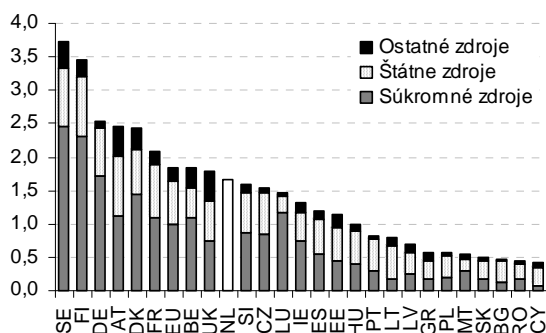
Výskum, vývoj a inovácie sú vo vyspelých krajinách zdrojom bohatstva a dlhodobého ekonomického rastu. Ich podpora je hlavným cieľom vedomostnej spoločnosti. Význam vedomostí v hospodárskom rozvoji si uvedomuje aj Slovenská republika.

Nízky a klesajúci podiel výdavkov na výskum a vývoj na HDP je čiastočne dôsledkom mimoriadne vysokého tempa rastu HDP, ktorý v posledných rokoch na Slovensku predbehol tempo rastu absolútnych výdavkov na výskum a vývoj.

Aj keď výsledky slovenskej vedy vo vybraných odboroch dosahujú medzinárodnú úroveň, podmienky na realizáciu výskumu a vývoja na Slovensku nie sú porovnateľné s medzinárodným štandardom. Nárast výdavkov zo štátneho rozpočtu na zlepšenie postavenia slovenského výskumu a vývoja je nevyhnutný, pre efektívne vynakladanie dodatočných prostriedkov je ale nevyhnutná inštitucionálna reforma, na ktorú sa Slovenská republika bude v najbližšom období sústreďovať.

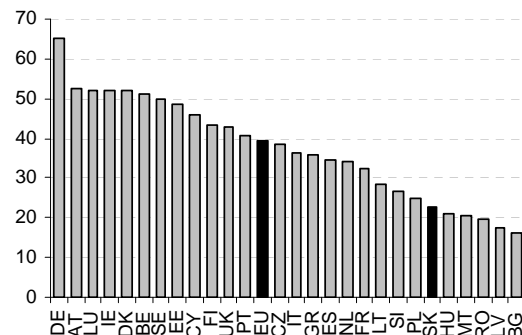
Slovenská veda dosahuje relatívne vysokú efektívnosť transformácie vstupov na výstupy a vysoký podiel osôb zamestnaných v odvetviach high-tech. Tieto osoby však samotný výskum a vývoj nevykonávajú, čo je jedným z dôvodov prečo sa Slovenská republika v inovačnej výkonnosti nachádza hlboko pod priemerom členských štátov EÚ. Nízky podiel inovujúcich podnikov slovenského priemyslu je zapríčinený ich slabým prepojením s akademickou sférou. Pre úspešné fungovanie vedomostnej spoločnosti bude nevyhnutné obnoviť vedomostný trojuholník založený na intenzívnej spolupráci organizácií výskumu a vývoja, univerzít a podnikateľského sektora. Výzvou na riešenie v oblasti slovenskej vedy a výskumu sú aj nesprávne nastavené motivácie v systéme.

**Výdavky na výskum a vývoj podľa zdroja financovania
(% HDP, 2006)**

Zdroj: Eurostat

**Podiel inovujúcich a inovatívnych MSP na celkových
MSP (% MSP, 2004)**

Zdroj: Eurostat

Financovanie vedy

Úroveň vedy a techniky na Slovensku ako aj spoločenské postavenie vedeckých pracovníkov chce vláda SR posilniť nielen nárastom výdavkov na výskum a vývoj z verejných zdrojov, ale najmä súkromných zdrojov. V nastávajúcom období sa sústreďí na identifikáciu a podporu takého výskumu, ktorý prinesie slovenskej ekonomike najvyššiu pridanú hodnotu.

V súčasnosti prevláda pri podpore slovenskej vedy a techniky z prostriedkov štátneho rozpočtu inštitucionálna podpora nad účelovou podporou (pomer je asi 65:35). Inštitucionálne financovanie z prostriedkov štátneho rozpočtu sa poskytuje inštitúciám verejného sektora výskumu a vývoja na riešenie parciálnych úloh, ktoré si inštitúcie sami definujú. Na rozdiel od účelovej podpory vedy a techniky, ktorá je cielene zameraná na určitú oblasť vedy a techniky alebo celistvú problematiku výskumu a vývoja, inštitucionálne alokované finančné prostriedky nedokážu zabezpečiť komplexné riešenie výskumno-vývojovej úlohy.

Napriek tomu, že v Dlhodobom zámere štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015 sú schválené vecné priority výskumu a vývoja, neexistujú programy, ktoré by boli zamerané na ciele riešenie danej vecnej problematiky. Slovenské organizácie výskumu a vývoja sa môžu každoročne po uhradení členského poplatku zúčastňovať na iniciatívach a programoch výskumu a vývoja Európskej únie. Úroveň účasti slovenských výskumno-vývojových organizácií na programoch výskumu a vývoja Európskej únie sa však od vstupu Slovenska do EÚ znižuje.

Reforma financovania vedy a techniky sa bude realizovať na základe postupov zakotvených v dokumente Nový model financovania vedy a techniky. V tomto dokumente sa vláda SR zaviazala zvýšiť podiel účelového a grantového financovania vedy a techniky a výraznejšie podporovať projekty, ktoré sú čiastočne financované z medzinárodných resp. zo súkromných podnikateľských zdrojov. Základný výskum sa bude podporovať bez tematického obmedzenia len na základe kritéria vedeckej excelentnosti a podpora v oblasti aplikovaného výskumu sa sústreďí do niekoľkých prioritných oblastí, ktorých riešenie bude orientované na zabezpečenie strategických výziev slovenskej ekonomiky.

Okrem toho, že v novom modeli bude stanovený spôsob zvýšenia podielu účelového – grantového financovania na podporu vedy a techniky z prostriedkov štátneho rozpočtu, budú v ňom stanovené aj oblasti vedy a techniky prioritne podporované z prostriedkov štátneho rozpočtu, medzi ne budú patriť predovšetkým programy medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce Slovenska s inými členskými štátmi EÚ. Na základe stanovených vecných priorít výskumu a vývoja budú určené aj kritériá pre účelovú podporu aplikovaného výskumu a spôsoby hodnotenia efektívnosti výstupov dosiahnutých prostredníctvom tejto podpory. Dokument stanoví aj výšku prostriedkov štátneho rozpočtu, o ktorú bude potrebné zvýšiť výdavky štátneho rozpočtu alokované v rozpočtovom programe Národný program rozvoja vedy a techniky na realizovanie cieľov prioritných oblastí systému vedy a techniky, vecných priorít výskumu a vývoja, medzi ktoré patrí aj zvýšenie účasti slovenských organizácií na riešení európskych programov výskumu a vývoja a na programoch európskych výskumných centier. V novom modeli bude zakotvený aj systém monitorovania a aktualizácie štátnej vednej a technickej politiky, ktorý by mal zabezpečiť pružné reagovanie systému vedy a techniky na aktuálne potreby rozvoja Slovenska.

V rámci schém financovania verejných vysokých škôl dôjde k zvýšeniu váhy publikačných výstupov v zahraničných karentovaných časopisoch (suma finančných prostriedkov pripadajúcich na jeden publikovaný výstup v karentovanom zahraničnom časopise poskytnutá v rámci dotácie verejnej vysokej školy). **Zvýšenie dôležitosti medzinárodných vedeckých výsledkov pri financovaní vysokých škôl** bude do januára 2009 zapracované do metodiky financovania verejných vysokých škôl.

Účasť zahraničných odborníkov vo výberových a hodnotiacich komisiách, ktoré budú vyberať riešiteľov projektov štátnych programov výskumu a vývoja, prípadne vyberať a schvaľovať aj úlohy výskumu a vývoja financované Agentúrou na podporu výskumu a vývoja, sa zvýši na 30 %. Cieľom **zvýšenia podielu špičkových zahraničných expertov na hodnotení predkladaných projektov vo verejných grantových schémach** je zvýšenie efektívnosti využívania verejných zdrojov, ktoré budú vynakladané na podporu špičkového výskumu na

medzinárodnej úrovni. Od opatrenia sa očakáva aj zvýšenie transparentnosti poskytovania finančných prostriedkov vo verejných grantových schémach.

Slabou stránkou podpory vedy a techniky na Slovensku je aj súčasný systém podpory doktorandov, ktorý nevytvára medzi vysokými školami priamu konkurenciu pri získavaní doktorandov na najlepšie projekty. Vypísané dizertačné práce nie sú vždy napojené na výskum, na ktorom pracuje školiteľ. Školiteľ aktívne získava granty a je zapojený do medzinárodnej spolupráce. Podstatná časť finančných prostriedkov na doktorandské štipendiá sa v súčasnosti určuje podľa pravidiel Ministerstva školstva SR na základe stanovených kvalitatívnych a kvantitatívnych ukazovateľov. Niektoré vysoké školy poskytujú doktorandské štipendiá aj z vlastných zdrojov.

Nový mechanizmus pridelovania finančných prostriedkov na doktorandské štipendiá vytvorí možnosti získať finančné prostriedky na doktorandské štipendium aj v rámci grantových schém financovaných z prostriedkov štátneho rozpočtu. Tým sa zvýši zodpovednosť školiteľa resp. vedúceho grantu za výsledky a aktivitu doktoranda a zabezpečí sa jeho priame zapojenie do práce výskumného tímu, prípadne aj v rámci medzinárodnej spolupráce. Nový mechanizmus súčasne rieši aj problém pridelovania štipendijných miest v rámci novoakreditovaných študijných programov. Vysoká škola, ktorá získa projekt, bude mať finančné prostriedky aj na doktoranda. Vzhľadom na to, že doktorand nie je zamestnancom vysokej školy a časť jeho štúdia pozostáva zo vzdelávacích a časť z výskumných aktivít, k získaným grantom bude potrebné zabezpečiť aj doplnkové financovanie, aby neboli skreslené náklady na projekt o výdavky na vzdelávaciu časť doktorandského štúdia.

Finančné prostriedky na doktorandské štúdium sa budú poskytovať doktorandom v dennej forme doktorandského štúdia okrem klasickej formy poskytovania štipendia, ktorého poskytovanie vyplýva zo zákona o vysokých školách, aj prostredníctvom výskumných projektov z novej grantovej schémy Agentúry na podporu výskumu a vývoja, ktorá umožní financovanie vedeckej časti doktorandského štúdia. V novom systéme pridelovania finančných prostriedkov na štipendiá doktorandov sa bude postupne zvyšovať podiel financovania štipendií doktorandov z grantov. Vzniknú nové grantové schémy resp. jestvujúce grantové schémy budú upravené tak, aby bolo možné náklady na doktorandov zahrnúť do projektov. Súčasne sa tým posilní aj podpora kvality doktorandského štúdia, keď tí najaktívnejší doktorandi prácou na vedeckých projektoch získajú významne vyššie štipendium ako študenti, ktorí pristupujú k svojmu štúdiu pasívnejšie. Schválenie výskumných projektov, z ktorých je možné financovať aj doktorandské štipendiá prispeje k skvalitneniu doktorandského aj pregraduálneho štúdia a k zlepšeniu vedeckej prípravy a výskumnej spôsobilosti doktorandov.

Inovácie

Prenos poznatkov z vysokých škôl, výskumných ústavov Slovenskej akadémie vied, rezortných výskumných ústavov a ostatných inštitúcií, ktoré realizujú výskumno-vývojové aktivity do hospodárskej (užívateľskej) praxe je stále nepostačujúci. Nedostatočná spolupráca medzi výskumom, vývojom a podnikateľskou sférou je príčinou a zároveň aj dôsledkom jednak obmedzeného spoločensko-hospodárskeho dopadu riešených projektov výskumu a vývoja financovaných zo zdrojov verejných financií a jednak nedostatočnej „inovačnej“ kultúry malých a stredných podnikateľov. Podľa údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky na Slovensku nevznikajú v posledných rokoch malé a stredné podniky s takým zameraním, ktoré možno označiť prívlastkom „inovatívne“, resp. „high-tech“ a ktoré by boli schopné spolupracovať s výskumnými inštitúciami.

Rýchlosť prenosu vedeckých poznatkov do praxe závisí aj od kvality nastavenia verejnej politiky, preto vláda SR **podporí prenos poznatkov medzi akademickým a podnikateľským sektorom a kontraktálny výskum pre potreby verejnej správy.** Hlavným nástrojom realizácie tohto opatrenia bude poskytovanie finančných prostriedkov spolufinancovaných zo štrukturálnych fondov prostredníctvom Operačného programu výskum a vývoj a Operačného programu konkurencieschopnosť a hospodársky rast. Prostredníctvom operačných programov budú podporované rôzne aspekty vzájomnej spolupráce podnikateľov s akademickými výskumnými inštitúciami. Podpora sa zameria na založenie kontaktných bodov na pracoviskách výskumu a vývoja pre styk s priemyslom (MSP aj veľké podniky), na spracovanie projektov a na zriadenie inštitúcií a útvarov slúžiacich univerzitám a akademickým pracoviskám na prenos technológií a poznatkov (vrátane valorizačných a komercializačných inštitúcií a útvarov), ktoré budú vybavené expertízou, príslušným tréningom, skúsenosťou, pochopením pre potreby výskumníkov, znalosťou zákonných noriem podnikania a problematiky vývoja

technológií. Podporované budú aj aktivity vedúce k odstraňovaniu bariér medzi výskumom a vývojom na jednej strane a spoločnosťou a hospodárstvom na druhej strane. Prepojenie podnikov s akademickou sférou uľahčí aj prístup podnikov k výskumným zariadeniam akademickej sféry, ktoré budú súčasťou ich spolupráce.

Slovenská republika značne zaostáva za krajinami EÚ 15 v inovačnej výkonnosti regiónov. V regiónoch SR nie sú vybudované inštitucionálne inovačné štruktúry - kapacity pre implementáciu štátnej inovačnej politiky a pre transfer inovácií, nových technológií a aktivít s vyššou pridanou hodnotou. **Budovanie regionálnych inovačných centier (RIC)** podporí zlepšenie spolupráce výrobnjej sféry (najmä malých a stredných podnikov) s výskumnými a vývojovými organizáciami, univerzitami a vysokými školami na regionálnej, nadregionálnej a medzinárodnej úrovni.

Hlavným poslaním RIC bude prepojenie potrieb podnikateľskej sféry v oblasti inovačných aktivít s možnosťami slovenského výskumného a inovačného potenciálu a príprava a realizácia inovačných nástrojov v regiónoch. RIC bude sprostredkovať priamy kontakt podnikateľov s poskytovateľmi riešenia daného problému (univerzity, výskumné a vývojové centrá a iné), vypracovávať návrhy získavania finančných zdrojov (granty, dotácie, úvery, štrukturálne fondy) na riešenie inovačných projektov, viesť databázy riešených problémov a poskytovať možnosť preberania výsledkov. Spájanie viacerých podnikateľských subjektov s rovnakými alebo úzko súvisiacimi problémami umožní ich komplexnejšie a rýchlejšie riešenie a umožní sústreďovať a využívať vedomostný potenciál regiónu. Vhodné materiálno-technické vybavenie pre inovatívne podnikanie a lepší prístup k informáciám v oblasti inovácií prispeje k rýchlejšiemu rozvoju inovačných aktivít v regionálnom aj globálnom meradle a vytvorí podmienky pre vznik nových, lepších pracovných miest a zvyšovanie zamestnanosti v súlade s procesom zavádzania inovácií.

3.3 Vzdelávanie

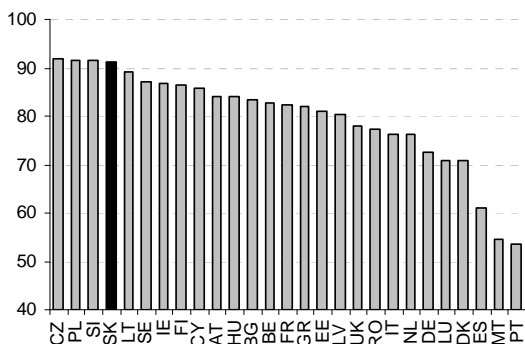
Skúsenosti ekonomicky vyspelých krajín ukazujú, že dobre fungujúce systémy formálneho a ďalšieho vzdelávania majú významný vplyv na efektívne fungovanie trhu práce. Je zrejmé, že vzdelávanie je pre mladého človeka nielen prípravou na jeho zaradenie do pracovného procesu, ale určuje aj kvalitu jeho osobného rozvoja, sebarealizácie i začlenenia do spoločnosti. Slovenský vzdelávací systém má mnohé pozitívne stránky, ich rozvoj však nie je zatiaľ podporovaný primeranou výškou výdavkov z verejných financií, ktorých úroveň nedosahuje priemer krajín EÚ. Napriek tomu ostáva hlavnou výzvou kvalita vzdelávania.

Slovensko patrí medzi 4 krajiny EÚ s najvyšším podielom mladých ľudí s ukončeným stredoškolským vzdelaním. V porovnaní s priemerom OECD je slovenský stredoškolský systém viac orientovaný na odborné školstvo, ktoré je zamerané na získanie pracovných zručností na stredných odborných školách.

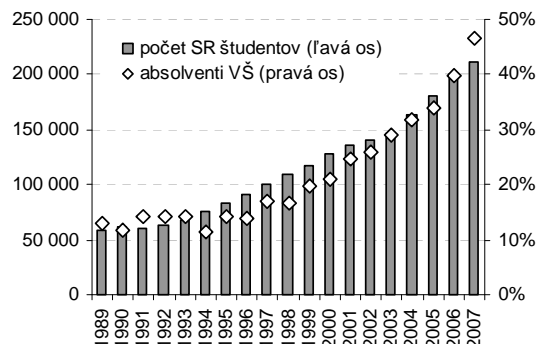
Počet absolventov rôznych študijných odborov a učebných odborov je len jedným, extenzívnym ukazovateľom úrovne vzdelávania, z tohto údaju nemožno získať dôležitú informáciu o kvalite získaného vzdelania. Kvalitu vzdelania možno identifikovať predovšetkým na základe štandardizovaných medzinárodných testov. Medzi najznámejšie medzinárodné prieskumy patrí výskum vedomostí a zručností 15-ročných žiakov OECD – PISA. V poslednom prieskume PISA v roku 2006 dosiahli slovenskí žiaci porovnateľné výsledky s rokom 2003, ale vo všetkých troch skúmaných oblastiach dosiahli horšie výsledky ako priemer krajín OECD a ich výsledky sa v priebehu rokov 2003 a 2006 v medzinárodnom porovnaní s priemerom OECD mierne zhoršili. Z týchto porovnaní je zrejmé, že naše základné a stredné školy zrejme nedokážu dostatočne pripraviť absolventov pre uplatnenie na trhu práce, keď približne polovica mladých vo veku 15 – 19 rokov, ktorá je súčasťou pracovnej sily, je nezamestnaná. Vo vekovej skupine 20 – 24 ročných je bez práce približne pätina mladých.

Dostatočná ponuka vysokoškolsky vzdelanej pracovnej sily je podmienkou pre rozvoj výskumu a vývoja ako aj inovačných aktivít, ktoré môžu výrazne prispieť k rastu produktivity práce. Slovensko má v medzinárodnom porovnaní veľmi nízky podiel vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov. Pred viac ako desiatimi rokmi však počet vysokoškolských študentov ako aj počet absolventov vysokých škôl začal výrazne stúpať. Aj napriek tomuto výraznému nárastu absolventov slovenských vysokých škôl je ich podiel na populačnom ročníku stále nižší ako je priemer krajín OECD. Mierne nižší je na Slovensku aj podiel absolventov technických smerov.

V podmienkach globálnej ekonomiky a dynamických štrukturálnych zmien je nevyhnutné, aby si občania v priebehu celého života obnovovali, dopĺňali a rozširovali svoje vedomosti, kompetencie a zručnosti. Zvlášť náročná je situácia v skupine starších pracovníkov, u ktorých často nestačí len obnovovanie nadobudnutých zručností, ale musia získavať aj nové zručnosti, aby mohli reagovať na ponuky trhu práce. Slovensko výrazne zaostáva v účasti jednotlivcov na celoživotnom vzdelávaní za krajinami EÚ, keď v roku 2007 bolo do tejto formy vzdelávania zapojených o polovicu menej obyvateľov ako bol priemer EÚ.

Mládež so stredoškolským vzdelaním (% , 20-24 rokov, 2007)

Zdroj: Eurostat

Vývoj počtu vysokoškolákov a podielu absolventov VŠ na danom populačnom ročníku

Zdroj: Infostat, ÚIPS, MF SR

Regionálne školstvo

Súčasný školský systém neposkytuje žiakom dostatočnú prípravu pre ich uplatnenie v informačnej spoločnosti. Nedostatky systému spočívajú v neaktuálnom obsahu učiva, nedostatku učebníc, v nedostatočnom vybavení škôl edukačným SW, ale i IKT literatúrou, absentuje centrálny edukačný portál a vlastné digitálne zdroje. Infraštruktúra neposkytuje školám dostatočné vybavenie informačnými a komunikačnými technológiami. Preto sa v rámci opatrení zameraných na **informatizáciu školstva, tvorbu inovatívnych študijných materiálov a pomôcok** prikróčí vo všetkých druhoch škôl a školských zariadení Slovenska k vybudovaniu adekvátnej komunikačnej a informačnej infraštruktúry. V rámci týchto aktivít sa bude inovovať obsah vzdelávania, pre učebný proces sa vypracujú nové materiálo-didaktické prostriedky (učebnice a učebné texty) a uskutoční sa ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov.

Zlepšenie kvality výchovno-vzdelávacieho procesu a zvýšenie súťaživosti medzi školami sa očakáva od zavedenia **špičkových gymnázií**, ktoré budú poskytovať vzdelanie na špičkovej medzinárodnej úrovni. Úlohou ústredných orgánov štátnej správy a krajských samospráv bude vytvoriť podmienky pre podporu špičkových gymnázií a poskytnúť im pomoc pri zapojení sa do medzinárodných sietí a spolupráce s univerzitami a inštitúciami výskumu a vývoja.

Na základe účasti žiakov v celoslovenských a medzinárodných súťažiach bude špičkovým gymnáziám poskytovaná finančná podpora a v rámci komunitárneho programu Európskej komisie – programu celoživotného vzdelávania 2007 – 2013 sa učiteľom týchto gymnázií umožní účasť na zahraničných študijných pobytoch. V prvom roku sa na základe stanovených kritérií vyberie osem špičkových gymnázií, tzn. že v každom kraji bude existovať jedno takéto gymnázium. V nasledujúcich rokoch bude možné tento počet meniť na základe výsledkov jednotlivých gymnázií vo výchovno-vzdelávacích programoch, plnenia kritérií stanovených pre špičkové gymnázium a prehodnotenia účelnosti tohto opatrenia. Špičkové gymnázia budú vybrané na základe výsledkov ich žiakov v celoslovenských maturitách a ďalších stanovených objektívnych kritérií.

Postavenie pedagogických zamestnancov v súčasnosti neupravuje komplexne samostatná právna norma. Cieľom opatrenia **zavedenie kariérneho systému v profesijnom rozvoji pedagogických zamestnancov v regionálnom školstve** je reagovať na potreby trhu, zvýšiť kvalitu výchovy a vzdelávania, spoločenské postavenie učiteľov a motivovať v školstve kariérny postup. Realizácia opatrenia bude pozostávať z niekoľkých krokov – stanovia sa profesijné štandardy, zavedie sa systém kontinuálneho vzdelávania, vytvorí sa nový kariérny a kreditný systém a začnú sa uplatňovať nové princípy hodnotenia pri odmeňovaní pedagogických zamestnancov. Po týchto krokoch sa neočakávajú zásadné zmeny v systéme financovania kontinuálneho vzdelávania.

Európske skúsenosti ukazujú, že formálne vzdelávanie nenapomáha ani slobodnému súkromnému podnikaniu ani samozamestnaniu. Pritom je zrejmé, že vzdelávacie systémy môžu výrazne prispieť k formovaniu pozitívnej podnikateľskej kultúry, ktorá sa vo všeobecnosti považuje za zdroj konkurencieschopnosti, inovácií a hospodárskeho rastu. Toto poznanie podnietilo aj Európsku komisiu k vypracovaniu analýz v rámci európskeho projektu Entrepreneurship in vocational education (Podnikanie v odbornom vzdelávaní a odbornej príprave), aby mohla koncipovať adekvátne opatrenia pre zmenu tohto stavu. Predpokladá sa, že analýzy budú ukončené v prvom polroku 2009.

Výstupy z analýz poskytnú východiskovú platformu aj pre zábery Slovenska **podporovať rozvoj podnikateľských zručností a osvojenie si základných poznatkov o podnikaní a ekonomike na úrovni stredných škôl**. Slovensko pritom vychádza z poznania, že získanie podnikateľských zručností či schopností je relevantné nielen pre samotný výkon podnikania, ale je aj zdrojom tvorivosti a sebavedomia mladých ľudí pri ich seberealizácii resp. uplatnení na trhu práce. Implementácia podnikateľského vzdelávania bude založená na systéme štátnych a školských vzdelávacích programov, ktoré budú výsledkom spolupráce škôl s podnikateľským sektorom.

Cieľom pripravovaných opatrení je vytvoriť pre mladých ľudí také študijné prostredie, v ktorom paralelne popri rozvíjaní svojich osobných vlastností a odborných vedomostí získajú aj podnikateľské zručnosti v konkrétnom odbore národného hospodárstva, na základe ktorých budú schopní kreatívne vstupovať do inovačných aktivít, posudzovať a prijímať riziko, proaktívne riadiť projekty, účinne reprezentovať podnik a efektívne vyjednávať.

Vysoké školy

V poslednom desaťročí sa niekoľkonásobne zvýšil počet študentov na slovenských vysokých školách. Rozširovanie prístupu k vysokoškolskému vzdelávaniu sa začalo ešte pred zavedením trojstupňového systému vysokoškolského vzdelávania a uchádzači o štúdium boli prijímaní obvykle na päťročné štúdium. Zavedením trojstupňového vysokoškolského vzdelávania dochádza k diferenciacii dĺžky vysokoškolského štúdia.

Trojročné bakalárske študijné programy poskytujú študentom dostatočnú úroveň vzdelania pre výkon ich povolania. Z hľadiska výdavkov verejných financií je žiaduce, aby zvýšený dopyt po vysokoškolskom vzdelaní bol uspokojený prevažne na prvom stupni vysokoškolského vzdelávania a na tento dopyt by mali reagovať predovšetkým odborné vysoké školy so širokou ponukou bakalárskych študijných programov zameraných na prípravu k výkonu povolania.

Na druhom stupni vysokoškolského vzdelávania by mala pokračovať len tá časť absolventov bakalárskeho štúdia, ktorá bude mať potenciál pre tvorivé zapojenie sa do výskumu a vývoja. Títo študenti by mali mať možnosť pokračovať aj na treťom stupni vysokoškolského vzdelávania – na doktorandskom štúdiu. Motivačným nástrojom pre vytvorenie takéhoto študijného prostredia budú pravidlá financovania verejných vysokých škôl, ktoré v súčasnosti neumožňujú diferencovaný prístup k vysokým školám, pretože všetky vysoké školy sú teraz považované za univerzity

Východiskovým dokumentom pre oblasť vysokého školstva bude **dlhodobý zámer pre vysoké školy**, ktorý vypracuje Ministerstvo školstva SR do konca roku 2008. Pri jeho vypracovaní bude vychádzať z opatrení Modernizačného programu Slovensko 21, odporúčaní správy Európskej asociácie univerzít, diskusií na rôznych úrovniach a zo súčasných dokumentov prijímaných v rámci európskeho vysokoškolského priestoru. Dlhodobý

zámer bude definovať štátnu politiku v oblasti činností vysokých škôl na ďalších päť rokov s každoročnou aktualizáciou, čo vytvorí rámec pre posudzovanie dlhodobých zámerov jednotlivých vysokých škôl, zadefinuje rámec pre posudzovanie žiadostí vysokých škôl pri predkladaní rozvojových projektov a posilní orientáciu na kvalitu pri poskytovaní vysokoškolského vzdelávania.

Podmienkou pre presadenie nových pravidiel financovania je ukončenie teraz prebiehajúcej **komplexnej akreditácie vysokých škôl**. Jedným z výsledkov komplexnej akreditácie vysokých škôl bude návrh na **diferenciáciu vysokých škôl na univerzity, vysoké školy a odborné vysoké školy**. Pri prideľovaní dotácií zo štátneho rozpočtu sa potom bude podľa platnej metodiky prihliadať na osobitné poslanie verejných vysokých škôl, na ich začlenenie a na ich dlhodobý zámer. Takýto postup by mal prispieť k optimalizácii výdavkov na vysokoškolské vzdelávanie, ale zároveň neobmedzovať jeho dostupnosť, kvalitu a prípravu kvalitných ľudských zdrojov pre výskum a vývoj.

Na uvedené opatrenie nadväzuje aj **zmena akreditačného procesu vysokých škôl a dôraz sa pri hodnotení presúva z kritérií zameraných na vstupy na indikátory výstupov**. V súčasnosti sa akreditácie študijných programov odvíjajú od posudzovania takých kritérií, ktoré sú v prevažnej miere zamerané na vyhodnocovanie vstupov (ako napr. materiálne, technické a informačné zabezpečenie, personálne zabezpečenie, požiadavky na uchádzačov a spôsob ich výberu, obsah študijného programu). Týmto jednostranným a príliš všeobecným posudzovaním sa stáva hodnotenie kvality vysokých škôl problematickým. Navyše je celý proces akreditácií sprevádzaný a podmienený vysokou administratívnou náročnosťou a problematickým plnením termínov, ktoré zákon stanovuje pre jednotlivé kroky akreditačných činností. Očakáva sa, že zmenou akreditačného procesu sa vytvorí efektívny systém sledovania a vyhodnocovania kvality činnosti vysokých škôl, a dôraz akreditačného procesu sa presunie na výstupy dosahované v jednotlivých činnostiach vysokej školy (úroveň výskumnej, resp. umeleckej činnosti, úroveň vedomostí študentov a absolventov študijného programu).

Súčasný školský systém Slovenska neumožňuje absolventovi získať profesne zamerané vysokoškolské vzdelanie, pretože neexistuje profesne orientovaný študijný program a všetky študijné programy prvého stupňa vysokoškolského vzdelávania zatiaľ pripravujú študenta aj na výkon povolania aj na možnosť pokračovať na vyššom stupni štúdia. To znamená, že kritériá akreditácie študijných programov vysokoškolského vzdelávania nerozlišujú medzi študijnými programami, ktoré by mali študentov prioritne orientovať na prípravu do budúcej praxe a medzi tými, ktoré by mali pripravovať absolventov pre vyššie stupne vzdelávania, prípadne pre výskum a vývoj. Opatrením, ktoré bude **podporovať profesne orientované vysokoškolské študijné programy na bakalárskej úrovni a pomaturitné štúdium**, sa začne uplatňovať ponuka študijných programov, ktoré absolventov nebudú pripravovať na vyšší stupeň vzdelávania, ale prioritne na výkon povolania. Neoddeliteľnou súčasťou tohto typu študijného programu bude povinná prax študentov v príslušnom odbore a participácia konkrétnych spoločností a zamestnávateľov na príprave svojich budúcich zamestnancov.

Súčasný zákon o vysokých školách príliš detailne upravuje organizáciu, riadenie a rozhodovacie procesy vysokých škôl, v porovnaní s inými štátmi jeho ustanovenia presahujú nevyhnutný rámec. Preto sa zábery v tejto oblasti sústreďujú na zavedenie pružnejšieho a autonómnejšieho riadenia vysokých škôl, zníženie administratívnej záťaže vysokoškolských učiteľov a vedeckých pracovníkov, rozšírenie spolupráce vysokých škôl s regiónom a praxou.

Novelou zákona o vysokých školách sa začnú uplatňovať **pružnejšie formy riadenia vysokých škôl**, zníži sa množstvo ustanovení týkajúcich sa samosprávnej pôsobnosti. Zákon bude upravovať len také skutočnosti, ktoré nebude možné ponechať na voľnú úpravu v rámci vnútorných predpisov vysokej školy. Bude sa podporovať oddelenie akademického a administratívneho riadenia, bez obmedzenia akademických slobôd a autonómie univerzít. Prostredníctvom vnútorných predpisov sa vysokým školám zvýši možnosť upraviť si systém riadenia, postavenie a kompetencie svojich súčastí a vytvoriť si väčšiu autonómiu. Tým môže dôjsť k väčšej organizačnej diferenciácii vysokých škôl. Systém riadenia vysokých škôl bude sústredený na plnenie cieľov vyjadrených merateľnými ukazovateľmi a na dôslednejšie napĺňanie poslania vysokých škôl (rozvoj spoločnosti, regiónu, vzdelávanie, výskum, vývoj, umelecká činnosť).

Ku skvalitneniu pedagogického procesu na vysokých školách by malo prispieť aj zlepšenie pedagogických spôsobilostí študentov doktorandov. Terajší čerství absolventi druhého stupňa vysokoškolského vzdelávania nemajú žiadne praktické skúsenosti v pedagogickej oblasti. Keďže absolventi doktorandských študijných programov sú hlavným zdrojom vysokoškolských učiteľov, je potrebné, aby nadobudli aj pedagogickú spôsobilosť. Túto požiadavku by mal riešiť nový **vzdelávací program pre študentov doktorandského štúdia, ktorý bude zameraný na získanie pedagogickej spôsobilosti**. Program bude zavedený na všetkých vysokých školách s doktorandským štúdiom. Absolvuje ho každý nový doktorand denného štúdia s výnimkou absolventov druhého stupňa vysokoškolského vzdelávania učiteľského smeru. V ďalšej etape budú do vzdelávacieho programu zahrnutí aj mladí vysokoškolskí učitelia.

Slovenské vysoké školstvo bude musieť čeliť aj ďalšiemu potencionálnemu problému. V posledných dvoch desaťročiach sa výrazne zvýšil priemerný vek vysokoškolských učiteľov, ktorý je z hľadiska medzinárodného porovnania alarmujúci (v EÚ má 18,9 % vysokoškolských učiteľov viac ako 55 rokov; na Slovensku bolo v roku 2005 28,9 % učiteľov v tejto vekovej kategórii, v roku 2006 to už bolo 31,79 % a v roku 2007 až 33,16 %). Tento priemer prezentuje zároveň nízke zastúpenie strednej generácie. Preto sa v najbližších rokoch očakáva na vysokých školách generačná výmena, ktorú bude potrebné pripraviť tak, aby ňou neutrpela kvalita vzdelávania. V riadení celého procesu bude musieť byť rešpektovaná požiadavka na plynulý prechod a stabilizáciu počtu pedagógov v strednom veku.

Demografickej tranzícii (generačnej výmene) na vysokých školách bude predchádzať analýza súčasného stavu ľudských zdrojov na vysokých školách. V záujme trvalo udržateľného rozvoja vysokého školstva a uľahčenia vstupu do akademického prostredia sa budú riešiť problémy so získaním a udržaním kvalitných vysokoškolských učiteľov a výskumných pracovníkov. Navrhnu sa mechanizmy na zlepšenie personálnej politiky jednotlivých vysokých škôl a využijú sa pritom aj existujúce právne cesty pre zamestnávanie mladých výskumných pracovníkov formou externej pedagogickej činnosti alebo v rámci ich prípravy na vedecko-pedagogický titul docent resp. profesor. Špičkovým učiteľom a výskumníkom budú priznané na základe merateľných kritérií nadpriemerné platy. Vytvorí sa inštitút excelentných profesúr s nadpriemernými podmienkami, ktoré budú financované súkromným sektorom. Rozšíri sa inštitút externých/hostujúcich profesorov, ktorým sa týmto umožní výučba a spolupráca s univerzitami.

Pružnejší systém vzdelávania, založený na atraktivite vzdelávacích programov a motivačných kritériách zabezpečí opatrenie zamerané na **zmenu motívácií na dosahovanie výkonnosti na úrovni škôl v regionálnom aj vysokom školstve**. Kvalita výchovy a vzdelávania sa bude monitorovať prostredníctvom Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania, Štátnej školskej inšpekcie a samotnými školami resp. školskými zariadeniami. V metodike rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu sa pri verejných vysokých školách zohľadnia ďalšie indikátory, ktoré budú vyjadrovať kvalitu poskytovaného vysokoškolského vzdelávania.

Zvýšenie vzdelanostnej úrovne a následný prenos vedomostí zo zahraničia na Slovensko je cieľom zavedenia **pôžičiek na vysokoškolské vzdelávanie v zahraničí**. Pre mnohých mladých ľudí je terajšie štúdium na vysokých školách v zahraničí z finančných dôvodov problematické. V súčasnosti majú možnosť využiť prostriedky Študentského pôžičkového fondu. Pôžička vo výške 40 000 Sk na akademický rok však slovenským študentom nepokrýva v zahraničí ani náklady na štúdium ani časť ich životných nákladov.

Preto sa uvažuje o zavedení novej pôžičkovej schémy, ktorá by študentom s trvalým pobytom v Slovenskej republike umožnila získať pôžičku na financovanie študijných a prípadne aj časti životných nákladov v zahraničí. Schéma bude obsahovať mechanizmy, ktoré budú študentov a absolventov po skončení štúdia alebo jeho časti výrazne motivovať k návratu a k zamestnaniu sa na Slovensku. Pôžičky budú garantované štátom, budú sa poskytovať za podmienok podobných trhovým a ich splácanie bude podmienené príjmom dlžníkov. Za predpokladu, že sa na strane dlžníkov efektívne vyriešia záruky platobnej disciplíny, systém by sa mal stať v strednodobom horizonte samofinancujúcim.

Finančné vzdelávanie

Na finančnom trhu pretrváva základná informačná a odborná asymetria. Na ponukovej strane sú jeho účastníkmi finančné inštitúcie resp. osoby, ktoré disponujú náležitou odbornou spôsobilosťou a finančným vzdelaním. Na strane dopytu po finančných službách sa nachádza aj početne veľká skupina spotrebiteľov, ktorá finančné služby využíva len pre svoju osobnú spotrebu. Tá je ľahko ovplyvniteľná a zraniteľná, keďže jej vedomosti a znalosti o fungovaní finančného trhu a o jeho rozličných službách nie sú dostatočné na to, aby sa mohla kvalifikovane a nezávisle rozhodovať.

Štát musí v rámci svojej spoluzodpovednosti pri zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca vytvoriť aj príležitosti pre zvyšovanie jeho finančnej inteligencie, ktorá je najúčinnnejšou ochranou pri využívaní finančných služieb a vytvára účinnú protiváhu ekonomicky prirodzeným záujmom finančných inštitúcií.

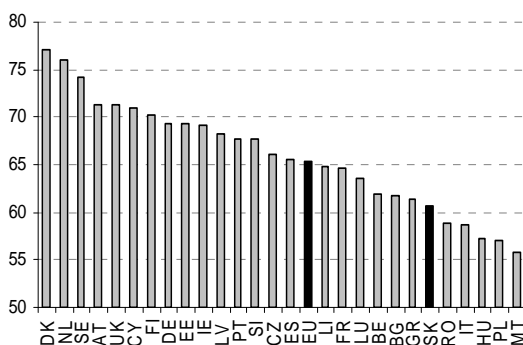
Cieľom opatrenia **Zvýšenie úrovne finančného vzdelávania a všeobecnej finančnej osvetly** je zlepšiť celkovú informovanosť obyvateľstva o finančnom trhu. Východiskom pre zavedenie finančného vzdelávania bude vytvorenie štandardu finančnej gramotnosti, ktorý bude definovaný na základe stupňov vzdelania resp. dosiahnutého stupňa vzdelania. Finančná gramotnosť bude predstavovať súbor znalostí a hodnotových postojov občana, na základe ktorých bude vedieť riadiť svoje osobné aj rodinné financie v meniacich sa podmienkach svojho života i finančného trhu a jeho produktov.

V rámci realizácie opatrenia sa finančné vzdelávanie začlení do vzdelávacích programov rezortu školstva a zároveň sa zavedie aj kvalifikované finančné poradenstvo pre širokú verejnosť a prostredníkom na finančnom trhu. V pripravovanom **návhu zákona o ochrane práv spotrebiteľa na finančnom trhu** sa vytvorí právny rámec pre existenciu a efektívne fungovanie akadémie finančného vzdelávania, ktorá bude zabezpečovať koordináciu a metodické riadenie finančného vzdelávania.

3.4 Zamestnanosť

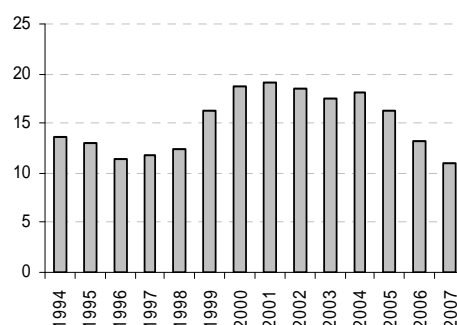
Situáciu na trhu práce považuje Slovensko za jeden zo základných parametrov úspešnosti svojej hospodárskej politiky, pretože zamestnanosť je jedným z hlavných zdrojov ekonomického rastu a tým aj zvyšovania životnej úrovne obyvateľstva. V posledných rokoch je najmarkantnejším trendom na trhu práce pokles miery nezamestnanosti a rast zamestnanosti. Za hlavné faktory tohto pozitívneho vývoja sa považuje silný hospodársky rast stimulovaný štrukturálnymi reformami, vstup SR do Európskej únie, prílev zahraničných investícií a hospodárska politika zameraná na plnenie konvergenčných kritérií pre prijatie spoločnej meny Euro. Počet nezamestnaných klesol od začiatku roka 2005 o takmer 40 % a nezamestnanosť dosiahla v polovici roka 2008 úroveň 10,3 %. Zlepšenie situácie na trhu práce (2005 - 2007) sa odrazilo aj v podstatnom poklese poberateľov dávok v nezamestnanosti, keď objem vyplatených dávok v roku 2007 predstavoval len 73,6 % úrovne z roku 2005.

Celková miera zamestnanosti (% , 15-64, 2007)

Zdroj: Eurostat

Vývoj miery nezamestnanosti v SR (%)

Zdroj: ŠÚ SR

Pozitívny vývoj na trhu práce by mal pokračovať aj v nasledujúcom období. V roku 2011 by nezamestnanosť mala klesnúť na 8,7 %. Zamestnanosť by mala naďalej rásť, hoci tempo jej rastu sa bude znižovať.

Problémovou oblasťou zostáva dlhodobá nezamestnanosť. Dlhodobo nezamestnaní tvoria stále najpočetnejšiu skupinu medzi uchádzačmi o zamestnanie (okolo 70 %). Ich zaradenie do pracovného procesu komplikuje najmä nevhodná vzdelanostná štruktúra. Podobný problém predstavujú osoby (tzv. odradení), ktoré majú záujem pracovať, ale zamestnanie si nehládajú, pretože neveria, že si nájdu primeranú prácu. Súčasne, nevyužitie pracovné sily nie sú schopné naplniť odborné a kvalifikačné požiadavky niektorých odvetví, čo sa prejavuje nedostatkom pracovných síl.

V rámci snahy zameranej na prípravu vhodnej a flexibilnej pracovnej sily je nutné venovať pozornosť efektívnosti nástrojov aktívnej politiky trhu práce, kontrole výdavkov na pasívne opatrenia pracovného trhu (tieto stále prevažujú nad aktívnymi) a prehlbovaniu väzieb medzi vzdelávacím systémom a trhom práce.

Flexiistota

V snahe o udržanie konkurencieschopnosti čelia aj slovenské podniky v súvislosti s technologickými zmenami výzve reštrukturalizácie organizácie práce, v rámci ktorej nie je možné zabezpečiť istotu pracovného miesta. Preto sa vláda SR snaží aktívnymi politikami trhu práce vytvoriť také podmienky, ktoré podporia proces prispôsobovania zručnosti a vedomosti pracovnej sily meniacim sa potrebám hospodárstva a zároveň vytvoria predpoklady pre získanie iného zamestnania (externá flexibilita) ale aj podmienky pre flexibilitu pracovného času (interná flexibilita). Preto nosnými piliermi riešenia politiky zamestnanosti SR bude **vytvorenie národného systému flexiistoty**.

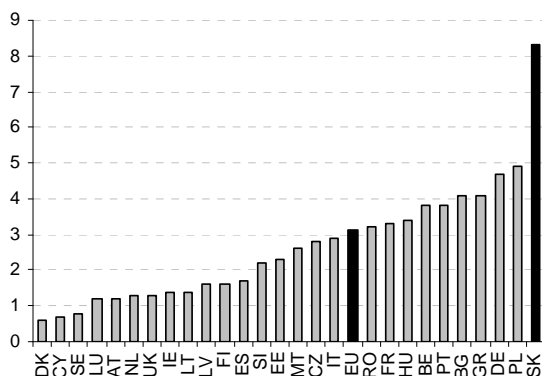
V rámci riešenia internej flexibility sa budú analyzovať také formy flexibility pracovného času, ktoré budú výhodné pre zamestnancov a uľahčia im zladovanie pracovného a rodinného života. Významnú úlohu pri tom zohrá súčinnosť zamestnávateľa so zástupcami zamestnancov. Pri prijímaní riešení sa bude rešpektovať aj súlad s predpismi bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Súčasná legislatíva rozlišuje pri výške odvodového zaťaženia rozdiely medzi zamestnancami v klasických pracovnoprávných vzťahoch a fyzickými osobami pracujúcimi v alternatívnych pracovnoprávných vzťahoch. Diferencuje aj rozmer sociálnej ochrany v týchto kategóriách zamestnancov. V rámci národného projektu – Národný systém flexiistoty sa na základe výsledkov analýzy pristúpi ku koncipovaniu takých opatrení, ktoré vytvoria podmienky pre fungovanie sociálne primeraného, motivujúceho a finančne dlhodobo udržateľného systému sociálnej ochrany. Pri tvorbe návrhov opatrení sa bude vychádzať aj z výsledkov analýz, ktoré budú skúmať možné dopady zrealnenia a harmonizácie sadzieb sociálneho poistenia.

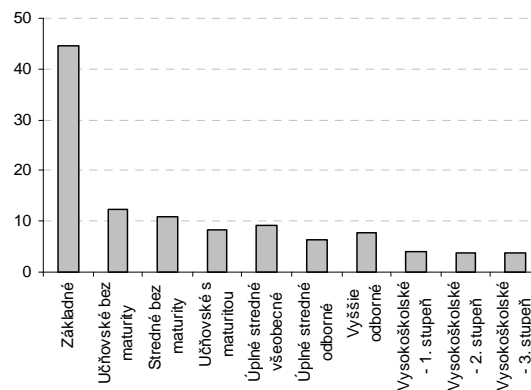
V rámci rozpracovania opatrení v oblasti externej flexibility sa pozornosť zameria aj na nové kategórie pracujúcich subjektov – na ekonomicky závislých zamestnancov, ktorí z hľadiska osobnej pôsobnosti nepatria ani do kategórie zamestnancov ani do kategórie podnikateľov. Zvýšenie zamestnanosti žien a vytvorenie zariadení predškolského veku bude tiež predmetom riešenia pripravovanej Národnej stratégie rodovej rovnosti, pretože mnohé analýzy svedčia o tom, že predovšetkým rodičia s malými deťmi sú často objektom diskriminácie na trhu práce.

Dlhodobá nezamestnanosť

Napriek postupnému znižovaniu patrí miera nezamestnanosti na Slovensku medzi najvyššie v Európskej únii a naďalej pretrvávajú problém dlhodobej nezamestnanosti. Vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie, ktorý je už niekoľko rokov vyšší ako 50 % a podľa údajov Eurostatu dosiahol v roku 2007 úroveň 74,2 %, spôsobuje najmä nevhodná vzdelanostná štruktúra. Skupinu dlhodobo znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie vo veľkej miere tvoria nízko kvalifikovaní uchádzači o prácu, ktorí často disponujú iba malými alebo žiadnymi pracovnými skúsenosťami a návykmi. Miera nezamestnanosti obyvateľov so základným vzdelaním dosahuje úroveň 45,7 % a v rámci nezamestnaných sú s podielom 30,6 % druhou najpočetnejšou skupinou, hneď po občanoch s učňovským vzdelaním bez maturity (36,0 %).

Dlhodobá nezamestnanosť (% , 15-64, 2007)

Zdroj: Eurostat

Miera nezamestnanosti podľa vzdelania (% , SK, 2007)

Zdroj: ŠÚ SR

Začleňovanie dlhodobo znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie (UoZ), evidovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny viac ako 24 mesiacov, bude predmetom riešenia v rámci prípravy Národného projektu, ktorý uvedie do praxe nový nástroj aktívnej politiky trhu práce – príspevok na podporu zamestnávania znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie. Uplatňovanie tohto nástroja má znevýhodneným uchádzačom uľahčiť prístup k zamestnaniu a tým postupne prispievať aj k vyrovnávaniu regionálnych rozdielov v nezamestnanosti. Účelovo zamerané formy podpory im umožnia zotrvať na trhu práce najmenej šesť mesiacov, pomôžu im pri hľadaní zamestnania, pri príprave na vykonávanie pracovných činností, pri nástupe do zamestnania v prípadoch, keď bez podpory tento nástup nebude možný a po nástupe do zamestnania im pomôžu aj udržať sa v zamestnaní. Očakáva sa, že komplex aktívnych opatrení založený na takom prístupe, ktorý bude zohľadňovať individuálne potreby klienta - dlhodobo nezamestnaného výrazne prispeje k umiestneniu voľnej pracovnej sily na trhu práce.

U znevýhodnených uchádzačov o prácu obvykle absentuje nielen kvalifikácia, ale aj záujem pracovať za minimálnu mzdu a radšej si volia status príjemcu sociálnych dávok. Dôvodom je relatívne vysoké daňovo-odvodové zaťaženie nízkopríjmových skupín, ktoré znižuje atraktivitu práce v porovnaní s úrovňou sociálnych dávok. Zvýšenie motivácie hľadať si zamestnanie a zároveň zotrvať dlhodobo na trhu práce aj pri pracovnom príjme na úrovni okolo minimálnej mzdy má riešiť zamestnanecká prémie. Koncept **zamestnaneckej prémie** (box č. 3) dopĺňa súčasný daňový systém, pričom funguje na princípe negatívnej dane. Príjem zo zamestnania, ktorý bude nižší ako stanovená hranica, bude doplnený transferom štátu zamestnancovi. Očakáva sa, že zamestnanecká prémie zabezpečí plynulejší prechod v príjmoch medzi nezamestnanosťou a zamestnaním a vyšší disponibilný príjem nízkopríjmových skupín zvýši mieru participácie na trhu práce.

Sociálna inklúzia

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR pripraví do konca roku 2008 komplexnú metodiku pre **podporu systematickej preventívnej práce s deťmi a mládežou z rizikových skupín**. Táto aktivita je zameraná na vybudovanie komplexného systému podpory práce v organizáciách, ktoré budú v samosprávach prostredníctvom odborných preventívnych pracovníkov a terénnych sociálnych pracovníkov pracovať s deťmi a mládežou v rámci systému psychologickú a špeciálnopedagogickú podporu v otvorenom prostredí. Cieľom opatrenia je preventívne pôsobiť na tieto skupiny obyvateľov a zabrániť ich možnému rizikovému správaniu (kriminalita, užívanie návykových látok, vyhýbanie sa školskej dochádzke, rizikové sexuálne správanie, atď.) Metodika je založená na nadviazaní kontaktu s takýmito skupinami detí a mládeže, na ich motivácii k zmysluplnému tráveniu voľného času a rozvíjaniu ich zručností a na ich preradení do siete organizácií pracujúcich s deťmi a mládežou (centrá voľného času, občianske združenia zamerané na deti a mládež, športové kluby a pod.). V závislosti od miestnych pomerov a potrieb sa budú vytvárať nízkoprahové centrá, kde s takýmito deťmi a mládežou budú môcť pracovať vyškolení pracovníci.

BOX č. 3: Zamestnanecká prémie

Koncept zamestnaneckej prémie (ZP) dopĺňa súčasný daňový systém, pričom dnes existujúca základná nezdaniteľná časť základu dane (NČZD) zostáva v platnosti aj naďalej. Princíp fungovania ZP je rovnaký ako pri existujúcom daňovom bonuse na dieťa: keď mzda klesne pod istú hranicu (ak základ dane klesne pod úroveň hodnoty NČZD), zamestnanec nezaplatí nulovú daň ako v súčasnosti, ale dostane transfer od štátu v proporčionalnej výške. Tým, že sa týka iba nízkopríjmových daňovníkov, je zároveň vysoko adresný.

V súlade s definovaným cieľmi sa zamestnanecká prémie navrhla tak, aby nárok na prémie mali nízkopríjmoví pracujúci, ktorých mzda je zaťažovaná platbami sociálnych a zdravotných odvodov. Z uvedených dôvodov

- sa ZP spája striktnie s príjmom zo závislej činnosti – teda s príjmom z riadneho pracovného pomeru, pričom sa umožňuje súbeh príjmov len s príjmami plynúcimi z dohôd a príjmov zdanených zrážkou pri zdroji (úroky, podielové listy a pod.), pokiaľ daň z nich daňovník považuje za vysporiadanú (neuplatní si na ne NČZD v daňovom priznaní),
- nárok nevzniká pri iných druhoch príjmu resp. pri súbehu s inými príjmami – podnikanie, prenájom, podiel na zisku a pod.

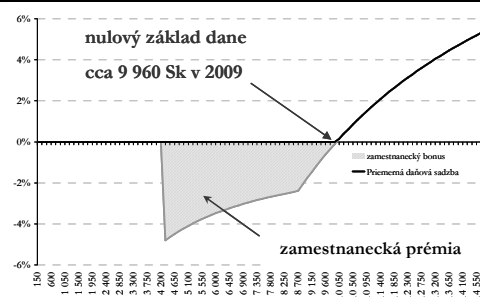
Z pohľadu vzniku nároku na ZP je dôležité, aby pôsobil motivačne a zároveň aby nedochádzalo k jeho zneužívaniu. Z uvedeného dôvodu nárok ZP vzniká len za nasledujúcich podmienok:

- daňovník musí v zdaňovacom období dosiahnuť príjmy vo výške minimálne 6-násobku minimálnej mzdy (MM)
- a zároveň odpracuje aspoň 6 mesiacov.

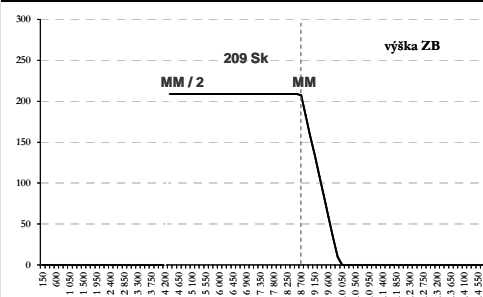
Pod odpracovaným obdobím sa rozumie obdobie, v ktorom sa dosahuje príjem zo závislej činnosti – mesiace, v ktorých zamestnanec poberá len dávky (nemocenské, materské...) alebo poberá len príjmy zo závislej činnosti na základe dohôd alebo kombináciu dávok a príjmov plynúcich len na základe dohôd sa do tohto obdobia nepočítajú. Zároveň však treba dodať, že v zmysle aj súčasnej daňovej praxe sa za jeden odpracovaný mesiac považuje každý mesiac, za ktorý sa vykázal pracovný príjem (teoreticky to môže byť aj za jeden deň).

Najvyššiu zamestnaneckú prémie vo výške 2 508 Sk/rok (v roku 2009) budú dostávať zamestnanci s príjmom v intervale od polovice minimálnej mzdy do minimálnej mzdy ak odpracujú 12 mesiacov (zvýšenie disponibilných príjmov o 5,3% resp. 2,8%). Keďže zamestnanecká prémie má odmeňovať jednotlivcov, ktorí pracujú, výška prémie bude primerane krátená v závislosti od počtu odpracovaných mesiacov v kalendárnom roku. Z dôvodu administratívnej náročnosti sa zvolil spôsob vysporiadania ZP v rámci ročného zúčtovania preddavkov na daň alebo podaním daňového priznania. Nepredpokladá sa možnosť súbežného poskytovania zamestnaneckej prémie a príspevku na podporu udržania v zamestnaní zamestnancov s nízkymi mzdami.

Zavedenie ZP zníži efektívne daňovo-odvodové zaťaženie nízkopríjmových daňovníkov. Daňový klin poklesne o 1,8 percentuálneho bodu (p. b.) na úrovni minimálnej mzdy a o 3,6 p. b. na úrovni polovice minimálnej mzdy.

**Priemerná daňová sadzba
(daň/ hrubá mzda, v %)**

Zdroj: MF SR

**Výška vyplatenej zamestnaneckej prémie
(mesačný priemer, v Sk)**

Zdroj: MF SR

Prepojenie zamestnanosti a vzdelávania

Okrem dlhodobu nezamestnaných sú ťažko zamestnateľní najmä absolventi stredných odborných škôl. Vysoká miera nezamestnanosti mladých prispieva k nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily. Chýbajú im pracovné návyky aj odborné skúsenosti. Nedostatočná koordinácia potrieb trhu práce (požiadaviek zamestnávateľov) s obsahom odborného vzdelávania spôsobuje u zamestnávateľov v špecifických odboroch nedostatok pracovníkov a v podmienkach nízkeho mzdového ohodnotenia aj nezáujem zamestnancov o dopĺňanie kvalifikácie. Očakáva sa, že uplatňovaním systému spolupráce verejného sektora, orgánov a ústredných orgánov štátnej správy v rezorte školstva, práce, sociálnych vecí a rodiny so zamestnávateľmi (sociálnymi partnermi) sa vytvorí priestor pre **lepšie prepojenie obsahu vzdelávania s požiadavkami trhu práce** a tým aj pre zvyšovanie zamestnateľnosti. Nový systém by mal zabezpečiť takú flexibilitu obsahu vzdelávania, ktorá by zodpovedala potrebám trhu práce, prispela by k zefektívneniu vzdelávania a odbornej prípravy, k tvorbe pracovných príležitostí pre mladých a umožnila by aj zapojenie starších zamestnancov do neformálneho vzdelávania, ktoré by sa uznávalo. Systém by mal teda slúžiť ako mechanizmus priebežnej identifikácie potrieb trhu práce a udržiavať súlad kvalifikácie pracovných síl s potrebami trhu práce.

Služby zamestnanosti ako systém inštitúcií a nástrojov podpory a pomoci účastníkom trhu práce budú zabezpečovať vzdelávanie a prípravu pre trh práce cielene podľa potrieb zamestnávateľov, aby dopyt zamestnávateľov po kvalifikovanej pracovnej sile sa uspokojoval aspoň čiastočne z radov uchádzačov o zamestnanie. Z nevhodnej kvalifikačnej štruktúry absolventov, najmä stredných škôl, a z nízkej miery inovácie kvalifikácie najmä starších uchádzačov o zamestnanie a zamestnancov vyplýva požiadavka **zlepšenia kvality pracovných zdrojov pre trh práce**. Tento stav by malo preklenúť vzdelávanie založené na presne špecifikovaných požiadavkách zamestnávateľov, ktorí by stanovili obsah a dĺžku vzdelávania resp. prípravy v takom rozsahu, ktorý by záujemcom o prácu umožnil získať odborné zručnosti a praktické skúsenosti v požadovanej kvalite. Systém služieb zamestnanosti sa spolieha na účasť zamestnávateľov na inovovaní kvalifikácie starších zamestnancov aj pri uplatňovaní princípu aktívneho starnutia. Cieľom vzdelávania v akreditovaných vzdelávacích programoch ďalšieho vzdelávania je zvyšovať motiváciu pracovnej sily prispôbovať svoju kvalifikáciu potrebám trhu práce.

V záujme zlepšenia systému, ktorý podporuje prístup k práci v skupine znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie, budú vypracované analýzy efektívnosti programov aktívnych opatrení trhu práce zamerané na osoby s nízkou pravdepodobnosťou uplatnenia sa na trhu práce (najmä dlhodobu nezamestnaní, mladí, starší, zdravotne postihnutí, nízko kvalifikovaní zamestnanci), analýzy programov zameraných na vzdelávanie a prípravu pre trh práce a hodnotenie vynakladaných prostriedkov na aktívne a pasívne politiky trhu práce podľa typu opatrení.

Aby sa na trhu práce dosiahlo zvýšenie efektívnosti uplatňovaných aktívnych opatrení a ich adresnejšie zacielenie na podporu osôb zo znevýhodnených skupín pri ich vstupe do zamestnania a udržaní sa v zamestnaní bude potrebné zabezpečiť pružné a priebežné zmeny systému vzdelávania a prípravy pre trh práce a účinnú implementáciu vládou prijatej Stratégie celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva.

Celoživotné vzdelávanie a celoživotné poradenstvo

Prekážkou pre dynamicky reagujúcu štruktúru ponuky ľudského kapitálu vo vzťahu k dopytu, ostáva nízka úroveň celoživotného vzdelávania. Dôležitým krokom v tejto oblasti bude prijatie návrhu zákona o celoživotnom vzdelávaní, ktoré je naplánované do konca marca 2009. Hlavným cieľom návrhu zákona je vytvoriť predpoklady pre zabezpečenie fungovania neformálneho vzdelávania ako súčasť celoživotného vzdelávania a upraviť základné spoločenské vzťahy medzi formálnym, neformálnym a nevyučbovým vzdelávaním. Zvýši sa tak kvalita poskytovaného neformálneho vzdelávania a zároveň sa budú uznávať výsledky vzdelávania, ktoré vedú k dosiahnutiu čiastočnej alebo úplnej kvalifikácie. Návrh zákona o celoživotnom vzdelávaní bude vychádzať a nadväzovať na zákony upravujúce systém formálneho vzdelávania, t. j. na školský zákon, zákon o odbornom vzdelávaní a odbornej príprave, zákon o pedagogických zamestnancoch a zákon o vysokých školách, čím sa vytvorí ucelený systém celoživotného vzdelávania.

V súčasnej dobe neexistuje na Slovensku jednotný systém celoživotného poradenstva, ktorý by spájal jednotlivé poradenské subsystémy (kariérne poradenstvo, poradenské služby na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny SR, atď.) a ktorý by občanom počas ich života sprostredkoval komplexné informácie o možnostiach vzdelávania i o možnostiach uplatnenia sa na trhu práce. Systémy fungujúce v rezorte školstva (pedagogicko-psychologické poradenstvo, výchovné poradenstvo ap.) a v rezorte práce, sociálnych vecí a rodiny sú úzko špecializované, poskytujú sa izolovane, bez vzájomnej koordinácie a využívajú predovšetkým vlastné informačné zdroje. Súčasný systém poradenstva nedokáže komplexne pokryť celú škálu skupín obyvateľov (zamestnanú populáciu, remeselníkov a živnostníkov, neevidovaných nezamestnaných, populáciu po produktívnom veku a marginalizované skupiny). Chýbajú dostatočné a rovnomerne pokryté poradenské služby aj pre osobitné cieľové skupiny, ktoré majú špecifické potreby (zdravotne postihnutí, sociálne znevýhodnení občania apod.).

Vláda SR preto vytvorí podmienky pre fungovanie jednotného **systému celoživotného poradenstva**, aby občania mohli počas celého svojho života získať komplexné informácie o možnostiach vzdelávania a o možnostiach uplatnenia sa na trhu práce. Systém umožní správne nasmerovanie jednotlivcov pri výbere druhu a úrovne vzdelávania vo vzťahu k pracovnému miestu. V záujme realizácie tohto cieľa sa vytvorí databáza informácií pre občanov aj inštitúcie, ktoré budú poskytovať poradenské služby.

Mobilita pracovnej sily

Príčinou vysokej miery dlhodobej nezamestnanosti je aj nízka mobilita pracovnej sily. Dôkazom nízkej mobility pracovnej sily v SR je vysoká disperzia miery nezamestnanosti v jednotlivých krajoch (miera nezamestnanosti v Banskobystrickom kraji bola v roku 2007 bola 20 %, čo je takmer päťnásobne viac ako 4,2 % v Bratislavskom kraji). Výrazným obmedzením pre mobilitu pracovnej sily je nedostatok nájomného bývania v SR. Praktická absencia súkromného trhu s nájomným bývaním je jednou z bariér regionálnej pracovnej mobility, čo prispieva k dlhodobo nízkym mieram zamestnanosti vo východných regiónoch SR, vysokej štrukturálnej nezamestnanosti a pomalému prechodu mladých ľudí zo škôl do zamestnania. Z medzinárodného porovnania vyplýva, že na Slovensku býva trikrát menej obyvateľov (resp. domácností) v nájme ako je priemer v krajinách EÚ 15.

Pri väčšine štátnych zdrojov určených na podporu rozvoja bývania sa preferuje vlastníctvo ako forma riešenia bytovej otázky. Nová **konceptia podpory nájomného bývania s dôrazom na zvýšenie mobility pracovnej sily**, ktorá rešpektuje požiadavky trhu práce a bývania, zvýši dostupnosť nájomného bývania a prispeje k vyššej mobilite pracovnej sily, lebo nebude preferovať konkrétnu formu riešenia otázky bývania (vlastníctvo verzus prenájom) a bude umožňovať pružné prispôsobovanie sa potrebám jednotlivca či rodiny potrebám trhu práce i bývania. Konceptia bude zameraná na zmenu nástrojov a zvýšenie ich adresnosti a nie na zvýšenie objemu finančných prostriedkov vynakladaných na podporu bývania.

Uceleným prístupom k politike podpory bývania sa dosiahne dôraznejšia pomoc sociálne slabším vrstvám a zvýšenie sociálnej i geografickej mobility obyvateľstva bez zbytočných trhových deformácií. Komplexnejší prístup k podpore bývania zohľadní potrebu zabezpečiť sociálne minimum pre každého občana a zároveň poskytne jasnú víziu v procese sociálnej integrácie. V súčasnosti používané nástroje (najmä štátna prémie k stavebnému sporeniu, bonifikácia hypotekárnych úverov, dotácia na výstavbu a obnovu bytového fondu, a ŠFRB) sú zamerané na pomerne široké príjmové spektrum domácností. Preto je pravdepodobné, že časť prostriedkov sa vynakladá neefektívne, t.j. nie je zameraná adresne na skupiny obyvateľov, ktoré to najviac potrebujú (nízkopríjmoví pracujúci, sociálne ohrozené skupiny). Analýza efektívnosti a správneho sociálneho zamerania stavebného sporenia a bonifikácie hypotekárnych úverov a komplexná analýza bytovej politiky v SR bude súčasťou Konceptie štátnej bytovej politiky do roku 2015, ktorá bude vypracovaná do konca septembra 2009.

3.5 Podnikateľské prostredie

Uplynulé obdobie zásadných reforiem v slovenskej ekonomike bolo cielene zamerané aj na odstránenie úzkych miest v oblasti podnikania, ktoré výrazne ovplyvňovali pozíciu Slovenska v očiach zahraničných investorov i domácich podnikateľov. Podnikateľské prostredie Slovenska si mohlo po týchto reformách privlastniť atribúty

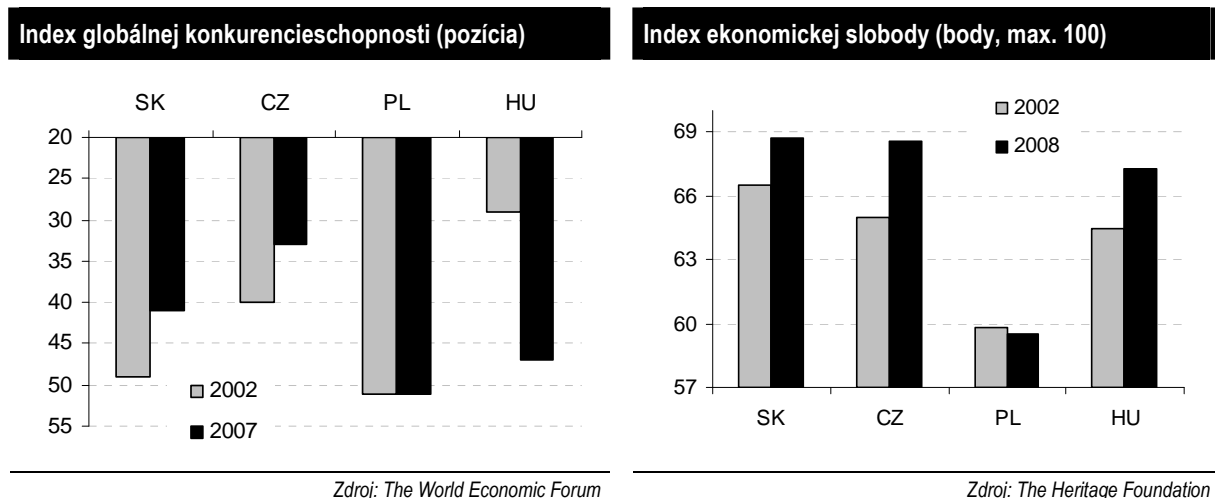
štandardné a porovnateľné s vyspelými krajinami, i keď si je vláda SR stále vedomá skutočnosti, že v tomto segmente ekonomiky ešte stále zostávajú rezervy pri zefektívňovaní jeho fungovania.

Najvýraznejšie kvalitatívne zmeny sa udiali v otvorenosti ekonomiky voči zahraničným podnikateľom a v daňovej oblasti. Zjednodušila sa registrácia podnikov, zlepšila sa platobná disciplína a posilnilo sa dodržiavanie etických princípov podnikania. Dobré podmienky pre podnikanie posilňuje aj stabilné makroekonomické prostredie.

Napriek týmto pozitívam pretrvávajú v podnikateľskom prostredí rad problémov, ktoré môžu pri nedostatočne razantnom riešení oslabovať doterajšie kladné efekty z predchádzajúcich reforiem. Preto vláda SR chce v nadchádzajúcom programovom období národného programu reforiem prikrčiť k realizácii radu ďalších opatrení, od ktorých očakáva výrazné posilnenie synergie doterajších pozitívnych efektov.

Kvalitnejšie rozhodovanie je priamo úmerné kvalite prijímanej legislatívy. Súčasné snahy vlády o vytvorenie funkčného systému predbežného a následného hodnotenia vplyvov legislatívnych opatrení vychádzajú práve z tejto závislosti i z analýz vykonaných na celoeurópskej úrovni, ktoré poukazujú na to, že najväčšie regulačné zaťaženie spôsobuje predovšetkým vnútroštátna legislatíva. Veľkosť bremena administratívneho zaťaženia podnikov je ďalším významným ukazovateľom kvality podnikateľského prostredia. Realizácia zámerov súvisiacich s jeho znižovaním je jedným zo základných cieľov v tejto oblasti.

Ďalšia optimalizácia podmienok podnikania sa nezaobíde ani bez zefektívnenia doterajšieho systému riadenia daňovej a colnej správy a zjednodušenia procesov súvisiacich s výberom daní, cla a poistných odvodov. Rast spokojnosti podnikateľov podmieňuje aj stupeň informatizácie procesov verejnej správy, ktorý súvisí s jej úrovňou výkonnosti. Dôležitým krokom bude realizácia reformy verejného obstarávania, ktorá vytvorí podmienky aj pre rozšírenie elektronického obstarávania.

Informatizácia spoločnosti

Intenzitu využívania informačno-komunikačných technológií (IKT) na Slovensku ovplyvňuje nedostatočná technologická infraštruktúra, nízka dostupnosť elektronických služieb a nedostatočná pripravenosť používateľov na efektívne využívanie IKT tak na úrovni verejnej správy ako aj u občanov. V roku 2007 bola SR v internetovej (on-line) dostupnosti a v úrovni sofistikovanosti 20 základných služieb eGovernmentu na 24. mieste medzi 27 krajinami EÚ.

Na súčasný stav v **informatizácii verejnej správy** reagujú dva strategické dokumenty - Stratégia informatizácie verejnej správy SR a Národná koncepcia informatizácie verejnej správy, v ktorých sú zakotvené ďalšie postupy pre zníženie administratívneho zaťaženia občanov a firiem, zefektívnenie a zvýšenie výkonnosti verejnej správy a zvýšenie jej kompetentnosti. Tieto dokumenty definujú integrovanú architektúru, princípy a priority budovania

informačných systémov verejnej správy. Na tieto východiská bude nadväzovať stanovenie podmienok pre všeobecný elektronický prístup k základným službám s navzájom prepojenými registrami verejnej správy, ktorý umožní úplnú elektronickú výmenu údajov medzi občanmi, verejným a súkromným sektorom. Súbežným cieľom týchto aktivít je aj posilnenie informačnej bezpečnosti a ochrany osobných údajov.

Na informatizáciu verejnej správy bude nadväzovať **dôsledná implementácia služieb elektronických registrov a ich vzájomné prepojenie**. Verejné databázy a registre nie sú v súčasnej dobe dostatočne kompatibilné, nemožno ich jednoducho a lacno vzájomne prepojiť. Efektívne využívanie služieb elektronických registrov si vyžaduje rad ďalších nevyhnutných technických, organizačných i legislatívnych riešení v takom rozsahu, aby sa prostredníctvom Ústredného portálu verejnej správy vytvoril v registroch integrovaný a konsolidovaný elektronický prístup k informáciám pre občanov i podnikateľov. V záujme tohto cieľa budú definované a zavedené chýbajúce systémy základných registrov, ich správcov a príslušných údajov. Vytvoria sa komunikačné rozhrania pre výmenu údajov medzi inštitúciami verejnej správy, fyzickými osobami a organizáciami a vykonajú sa organizačné a technické úpravy pre prístup inštitúcií verejnej správy a verejnosti k referenčným údajom základných registrov. Tieto zmeny bude sprevádzať taká úprava príslušnej legislatívy, ktorá umožní využívať údaje získané elektronickou formou aj pre právne účely. V konečnom dôsledku dôjde k prepojeniu a integrácii registrov doteraz využívaných podnikateľskými subjektami (živnostenský, obchodný, kataster, a iné registre) s ďalšími registrami, ktoré si medzi sebou budú poskytovať všetky údaje v zaručenej elektronickej podobe.

Na Slovensku je významne rozšírené pripojenie domácností na internet prostredníctvom mobilných sietí, čo rozširuje prístup obyvateľstva k internetu, napriek tomu je celkové pokrytie v SR relatívne nízke. Príčinou nízkej penetrácie širokopásmového prístupu v SR je okrem nedostatočnej ponuky kvalitných elektronických služieb aj nedostatočný rozvoj prístupových sietí vo vidieckych oblastiach. Nízka penetrácia sa dotýka okrem domácností aj verejnej správy, predovšetkým obecných úradov. Podľa prieskumov Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS) približne jedna tretina obecných úradov nemá žiadne pripojenie na internet. Na tento problém reaguje vláda SR opatreniami, ktoré smerujú k **zvýšeniu dostupnosti a podpore infraštruktúry širokopásmového prístupu**.

V rámci dôsledného uplatňovania európskeho regulačného rámca pre elektronické komunikácie a princípov európskej politiky pre širokopásmové pripojenie sa budú podporovať aj investície súkromného sektora do rozvoja infraštruktúry širokopásmových prístupových sietí. Zaoštvávanie domácností a verejnej správy vo vidieckych a v odľahlých oblastiach sa bude riešiť prostredníctvom finančných zdrojov Operačného programu Informatizácia spoločnosti (OPIS), pretože financovanie širokopásmových prístupových sietí nie je pre súkromný sektor z hľadiska dlhodobej návratnosti a vysokého investičného rizika dostatočne lukratívne. Realizáciou týchto opatrení sa vytvoria predpoklady pre ďalší rozvoj v tejto oblasti v súlade s najnovšími trendmi EÚ akými sú napr. zavádzanie sietí budúcej generácie a zavádzanie internetového protokolu IPv6.

Súčasťou informatizácie spoločnosti je aj postupný prechod na elektronické verejné obstarávanie. Systém elektronického verejného obstarávania (EVO) pokrýva na Slovensku v súčasnosti len niektoré postupy verejného obstarávania (verejnú súťaž, užšiu súťaž) a niektoré fázy verejného obstarávania - fázu prípravy a plánovania, (čiastočne fázu eNotification, fázu eTendering a čiastočne fázu eAwarding). **Reformou verejného obstarávania vrátane širokého rozšírenia elektronického obstarávania (e-procurement)** sa zabezpečí elektronická komunikácia vo všetkých postupoch a fázach verejného obstarávania a vytvorí sa prístup k jeho využívaniu pre všetky subjekty verejnej správy, rozpočtové a príspevkové organizácie a vybrané subjekty. Pri vývoji systému elektronického verejného obstarávania sa budú rešpektovať všetky požiadavky a technické štandardy pre zabezpečenie národnej a nadnárodnej interoperability.

Pri realizácii opatrenia sa bude dbať na to, aby systém EVO nepôsobil v rámci podnikateľského prostredia diskriminačne a zároveň zabezpečil dôveryhodnosť a bezpečnosť informácií na báze zaručeného elektronického podpisu a vyspelých šifrovacích nástrojov. Od dôslednej implementácie systému EVO sa očakáva zefektívnenie procesov verejného obstarávania a zvýšenie efektívnosti vynakladania verejných finančných prostriedkov. Zavedením štandardných postupov verejného obstarávania sa vytvoria aj predpoklady pre minimalizáciu chýb v jeho postupoch a obmedzí sa priestor pre korupciu a klientelizmus.

Lepšia regulácia a menšie administratívne zaťaženie

Transpozícia smernice o službách na vnútornom trhu je jedným z krokov vedúcich k znižovaniu administratívnej záťaže resp. právnych prekážok podnikateľov a k posilneniu konkurencieschopnosti v oblasti poskytovania služieb. Smernica je v Slovenskej republike v procese transpozície do národnej legislatívy a implementácie, ktorá má byť ukončená do konca roka 2009. Pripravuje sa paragrafové znenie návrhu zákona o službách, ktorý bude pokrývať všetky služby patriace do rozsahu pôsobnosti smernice. Návrh zákona o službách špecifikuje tak práva a povinnosti poskytovateľov služieb so sídlom v Slovenskej republike ako aj tých podnikateľov, ktorí poskytujú služby dočasne v SR. Okrem iných náležitostí vymedzuje aj založenie jednotných kontaktných miest.

Po založení a spustení fungovania jednotných kontaktných miest (JKM) pre podnikateľov – živnostníkov sa bude realizovať ďalšia etapa **rozvoja jednotných kontaktných miest pre ostatných podnikateľov**. V súčasnej dobe sú podnikatelia (okrem podnikateľov podnikajúcich v režime živnostenského zákona) nútení pri získavaní povolenia na podnikanie kontaktovať viacero inštitúcií a orgánov (profesijná komora, obchodný register, výpis z registra trestov, štatistický úrad atď.). Ďalšia etapa rozvoja v tejto oblasti zabezpečí, aby JKM boli funkčné a elektronicky dostupné aj pre tie subjekty, ktoré podnikajú v činnostiach podľa osobitných právnych predpisov (ktoré nie sú živnosťou) a na základe oprávnení vydaných príslušnými orgánmi štátnej správy a profesijnými komorami. Nová koncepcia JKM umožní podnikateľom vykonať na jednom mieste všetky administratívne úkony potrebné najmä pri začatí a výkone podnikania a zároveň sprostredkuje elektronické vybavenie ďalších formalít vo vzťahu ku kompetentným orgánom (napr. k príslušnému daňovému úradu – registráciu daňového subjektu, k zdravotnej poisťovni - evidenciu podnikateľa, k Registru trestov GP SR – preverenie bezúhonnosti podnikateľa, k štatistickému úradu - pridelenie IČO podnikateľa a pod.), čím dôjde k výraznému skráteniu a zefektívneniu administratívnych postupov pre podnikateľské subjekty. Úlohou JKM je aj poskytovanie informácií súvisiacich so začatím a samotným výkonom poskytovania služieb.

Takmer dve tretiny existujúcej administratívnej záťaže podnikateľov Slovenska možno pripísať na vrub verejnej správy. Preto vláda SR prijala v októbri 2007 Akčný program pre znižovanie administratívneho zaťaženia podnikania v SR 2007 – 2012. Základným východiskom pre realizáciu cieľov akčného plánu je **komplexné hodnotenie administratívneho zaťaženia a prekážok v podnikaní a zamestnaní**. Po príprave nástrojov a definovaní podmienok pre meranie administratívneho zaťaženia sa bude administratívne zaťaženie kvantifikovať. Na základe výsledkov hodnotenia sa potom pristúpi ku koncipovaniu relevantných opatrení na zníženie administratívneho zaťaženia a k ich samotnej implementácii.

Očakáva sa, že v procese tvorby verejnej politiky prispeje k zabezpečeniu kvalitnejšieho rozhodovania **vytvorenie funkčného systému predbežného a následného hodnotenia vplyvov legislatívnych opatrení**. Systém hodnotenia bude založený na analýze predpokladaných nákladov, dôsledkov a vedľajších účinkov plánovaných nástrojov verejnej politiky. V tzv. Doložke hodnotenia vplyvov budú pri jednotlivých politikách navrhovaných vládou identifikované vplyvy na rozpočet verejnej správy, zamestnanosť a podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy (vplyvy na hospodárenie obyvateľstva, sociálne vylúčenie, rovnosť príležitostí, rodovú rovnosť), vplyvy na životné prostredie a na informatizáciu spoločnosti. Hodnotenie vplyvov takto sústredí a kvantifikuje všetky náklady, prínosy a vedľajšie efekty, ktoré vzniknú v súvislosti s realizáciou nových politik. Toto opatrenie by malo zabrániť príprave a implementácii takých právnych predpisov, ktoré by kládli zbytočnú alebo príliš veľkú záťaž na obyvateľstvo, verejné financie, podnikateľské subjekty a životné prostredie. V súčasnosti sa realizuje pilotný projekt, ktorý bude trvať šesť mesiacov. V priebehu pilotného projektu sa navrhovaná Jednotná metodika hodnotenia bude aplikovať na pripravované zákony ešte pred ich predložením do medzirezortného pripomienkového konania. Po ukončení pilotného projektu sa vykoná vyhodnotenie a posúdenie výsledkov uplatňovania Jednotnej metodiky a v nadväznosti na zistené nedostatky sa prípadne navrhne aktualizácia procesu. Uplatňovanie Jednotnej metodiky hodnotenia pre posudzovanie vybraných vplyvov sa zabezpečí už do júna 2009.

Zníženie administratívnej záťaže subjektov v oblasti daňovej a colnej agendy a pri výbere poisťných odvodov je hlavným cieľom **reformy daňovej a colnej správy, zjednotenia výberu daní, cla a poisťných odvodov**. Realizácia opatrenia by mala prispieť k zefektívneniu činností daňovej a colnej správy predovšetkým znížením vlastných nákladov, odstránením duplicitných činností a zvýšením účinnosti výberu štátnych príjmov. Významné

zjednodušenie a sprehľadnenie procesov spojených s daňovými a odvodovými povinnosťami. Odstránenie nadbytočnej administratívnej záťaže na strane povinného subjektu sa očakáva od zjednoteného výberu daní, cla a poistných odvodov. Nositeľom týchto zmien bude nový model organizačnej štruktúry v tejto oblasti resp. nová Finančná správa SR, ktorá vznikne zlúčením daňovej a colnej správy.

Existujúce trhy stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania, zdravotného poistenia, poskytovania zdravotnej starostlivosti, bankových a úverových produktov, telekomunikácií a sieťových odvetví sú charakterizované nízkou mierou transparentnosti, výraznými informačnými asymetriami a vysokým stupňom monopolistickej konkurencie, ktorá umožňuje subjektom na strane ponuky extrahovať vysoké ekonomické renty od spotrebiteľov či iných platiteľov a znemožňuje efektívne fungovanie týchto trhov. Regulačný rámec nebol doteraz zameraný na zvyšovanie transparentnosti týchto výrazne regulovaných trhov. Cieľom **stransparentnenia vysoko regulovaných trhov** je zavedenie povinností zbierať, spracovávať a v prehľadnej a porovnateľnej forme sprístupňovať verejnosti, iným platiteľom a regulačným orgánom informácie potrebné pre efektívne fungovanie týchto trhov. V školstve a zdravotníctve pôjde najmä o porovnateľné informácie o kvalite vzdelávania či starostlivosti, na bankovom, úverovom a telekomunikačnom trhu a v sieťových odvetviach o sprístupňovanie porovnateľných údajov o poplatkoch, celkových nákladoch a jednotkových cenách. Vzhľadom na zložitú problematiku a rôznu legislatívnu úpravu, budú jednotliví gestori meniť legislatívu vo svojej kompetencii tak, aby definovali minimálny rámec zbieraných a poskytovaných údajov, štandardy a procesy ich zberu a komunikáciu s verejnosťou a inými zainteresovanými subjektami. Výsledky komunikácie s verejnosťou budú dostatočne konkrétne na to, aby sa nekvalitné poskytovanie služieb konkrétnymi poskytovateľmi alebo ich diskriminačná cenová politika náležite dostali do povedomia verejnosti.

Vymožiteľnosť práva

Nedostatky pretrvávajú aj v oblasti súdnictva a súvisia so súčasným stavom vymožiteľnosti práva, s transparentnosťou a výkonnosťou súdnictva a nie v poslednom rade aj s nevyhovujúcim stupňom informatizácie tejto oblasti. Aktuálna situácia v oblasti legislatívy umožňuje od roku 2003 elektronické podania na sudy. Avšak išlo iba o formálnu podporu informatizácie, pretože doteraz nebol na Slovensku vyriešený legislatívny rámec pre elektronický podpis v administratívnom styku ani s tým súvisiace nástroje. Súčasné riešenie je teda nedostatočné a nie je v súlade ani s cieľmi Európskej komisie pre eJustice. Od **informatizácie súdnictva** sa očakáva vytvorenie informačného systému elektronického súdnictva pre komunikáciu s občanmi a rozvoj informačného systému súdnictva pre elektronické služby. V rámci informatizácie súdnictva sa budú elektronizovať podania na sudy, súdne konania a archívy súdov. Výsledným cieľom je zvýšenie vymožiteľnosti práva, zjednodušenie prístupu občanov a podnikateľov k súdom a zrýchlenie súdnych konaní.

Dopravná infraštruktúra

Základnou podmienkou pre rýchlejší rozvoj zaostalých regiónov je zabezpečenie ich lepšej dostupnosti prostredníctvom siete diaľnic a rýchlostných ciest a vytvorenie uceleného prepojenia medzi Bratislavou, Žilinou, Banskou Bystricou a Košicami. V súčasnej dobe potrebuje až tretina územia Slovenska pre prístup na diaľnicu resp. rýchlostnú cestu čas dlhší ako 45 minút, čo je jedným z negatívnych faktorov pre vstup nových investorov na územie Slovenska. Pomer dĺžky diaľnic k rozlohe územia dosahuje hodnotu približne 7,11 km/tis. km² (spolu s rýchlostnými cestami je to 9,89), čo predstavuje jednu z najnižších hodnôt v rámci členských štátov EÚ (priemer EÚ je 20 km/km²).

V rámci **intenzívnej výstavby diaľnic a rýchlostných komunikácií** bude v súlade so schváleným Programom prípravy a výstavby diaľnic a rýchlostných ciest do roku 2010 odovzdaných približne 165 km diaľnic a 86 km rýchlostných ciest. Financovanie bude zabezpečené z verejných zdrojov (zo štátneho rozpočtu) v rámci Operačného programu Doprava 2007 – 2013, z príjmov z elektronického systému výberu mýta a využívaním spolupráce verejného a súkromného sektora (PPP). Financovanie z fondov EÚ je podmienené vypracovaním dopravných projektov a ich predložením Európskej komisii na schválenie. Realizácia projektov si vyžaduje ukončenie verejného obstarávania na dodávateľa a prevádzkovateľa mýtného systému a koncesionárov na realizáciu troch skupín projektov PPP.

Očakáva sa, že intenzívna výstavba diaľnic a rýchlostných komunikácií zvýši dostupnosť menej rozvinutých regiónov a tým zmierni regionálne disparity, zabezpečí prepojenie na sieť TEN-T a zníži preťaženie kritických úsekov cestnej siete, čím prispeje k zlepšeniu kvality podnikateľského prostredia v rámci celého územia SR.

3.6 Klimatické zmeny a energetika

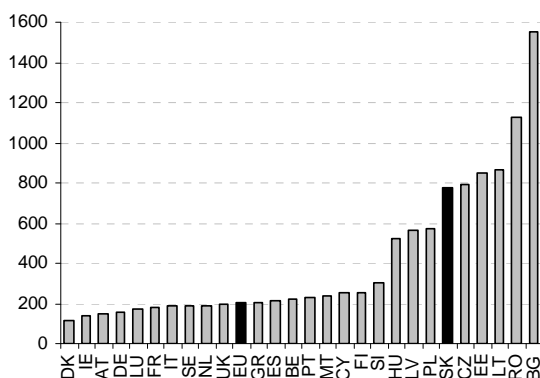
Integrovaný klimaticko-energetický balíček (KEB) vníma vláda SR ako zásadné, komplexné a ambiciózne riešenie, ktoré reaguje na globálne výzvy vyplývajúce z nepriaznivých dôsledkov klimatických zmien. Tento balík bude významným spôsobom ovplyvňovať ekonomický vývoj na úrovni členských štátov EÚ v najbližších pätnástich ale aj v ďalších rokoch.

Slovenská republika prijala v uplynulom období v oblasti životného prostredia a energetiky rad opatrení a legislatívnych úprav, na základe ktorých vykazuje v tejto oblasti niekoľko pozitívnych výsledkov. Medzi rokmi 1990 a 2006 zaznamenala pokles celkových antropogénnych emisií skleníkových plynov o 32 %, ktorý je o 24 p.b. vyšší ako redukčný cieľ prijatý na základe Kjótskeho protokolu na obdobie rokov 2008 - 2012. Slovensko je jednou z mála krajín, v ktorých vývoj agregovaných emisií skleníkových plynov nekopíruje rast HDP. K tomuto pozitívnemu trendu, ktorý pretrváva od roku 1997, prispela prísna legislatíva v oblasti ochrany ovzdušia (zavedená v období ekonomickej recesie po roku 1990) ale aj uplatňovanie sankcií pri nedodržovaní koncentračných emisných limitov základných znečisťujúcich látok.

Realizované opatrenia taktiež významne prispeli aj k výraznej zmene energetického mixu krajiny v prospech vyššieho využívania nízko-uhlíkových palív a v rámci prebiehajúcej reštrukturalizácie priemyslu k intenzívnemu zavádzaniu nových, energeticky menej náročných technológií.

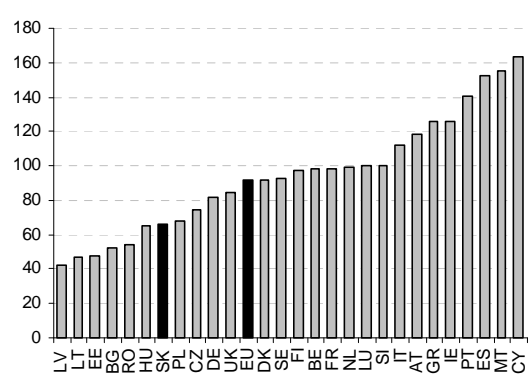
Napriek pozitívnym zmenám pretrváva na Slovensku niekoľko problémov, ktoré musí vláda SR riešiť. Nepriaznivá štruktúra priemyslu s vysokým podielom energeticky náročných prevádzok (výroba hliníka, výroba železa a ocele, rafinárska výroba) a s nízkym podielom odvetví s vysokou pridanou hodnotou a nízkou energetickou náročnosťou sa odráža vo vysokých hodnotách merných emisií skleníkových plynov na jedného obyvateľa. Tento stav sa odráža aj vo vysokých hodnotách emisnej náročnosti tvorby HDP (podiel celkových agregovaných emisií skleníkových plynov na HDP), ktorá je 2,6-krát vyššia ako priemer EÚ 27 a trikrát vyššia ako priemer EÚ 15. Vysoké hodnoty týchto parametrov však majú priebežne klesajúcu tendenciu. Emisie skleníkových plynov na obyvateľa klesli medzi rokmi 1990 a 2006 o takmer 35 % a uhlíková náročnosť sa za to isté obdobie znížila viac ako o polovicu.

Energetická náročnosť ekonomiky (spotreba energie/HDP, 2006)

Zdroj: Eurostat

Celkové emisie skleníkových plynov (1990=100, v CO₂ ekvivalente, 2005)

Zdroj: Eurostat

Positívne efekty z prijatých legislatívnych úprav v oblasti zmeny klímy a energetiky nie sú zatiaľ (podobne, ako v ďalších členských štátoch EÚ) výsledkom ucelenej stratégie, ktorá by zastrelila jednotlivé aspekty politiky v tejto

oblasti. Vláda SR si uvedomuje naliehavosť transformácie svojej ekonomiky na nízko-uhlíkovú a energeticky menej náročnú ekonomiku, a preto vytvorenie komplexnej národnej stratégie v rámci KEB, ktorým sa komplexne zaoberá od apríla tohto roku, vníma ako jednu z hlavných výziev v rámci svojich strednodobých cieľov. Slovensko stojí teda pred úlohou, aby pri rozpracovaní svojich národných zámerov v maximálnej miere zohľadnilo individuálne ciele a princípy stanovené Európskou komisiou, ktorými sú transparentnosť, ekonomická efektívnosť, primeraná flexibilita plnenia záväzkov, solidarita a férovosť.

V oblasti využívania obnoviteľných zdrojov energie (OZE) má Slovensko dosiahnuť do roku 2020 14 %-ný podiel OZE na konečnej spotrebe energie, čo v porovnaní so súčasným stavom predstavuje zvýšenie o 7 p. b. Pri zdrojoch emisií skleníkových plynov, ktoré sú v rámci EÚ mimo schémy obchodovania s emisnými kvótami, bol do roku 2020 pre Slovensko stanovený celkový objem emisií vo výške 23,6 mil. ton CO₂ ekvív, čo v porovnaní s rokom 2005 predstavuje pri emisiách z týchto zdrojov nárast o 13 %.

V rámci pomerne rozsiahleho okruhu otvorených otázok viažucich sa ku KEB, Slovensko považuje požiadavku na primerané zohľadnenie aktivít vykonaných pri znižovaní emisií skleníkových plynov v období rokov 1990 až 2005 za kľúčovú. Túto pozíciu opiera o vecné argumenty, akými sú rozsiahle investície, štrukturálne a technologické zmeny, ktoré SR v oblasti ochrany ovzdušia a znižovania emisií skleníkových plynov postupne realizovala už od roku 1990.

Z hľadiska ekonomických i sociálnych záujmov Slovensko citlivo vníma problematiku adekvátneho riešenia potencionálneho rizika, ktoré spočíva v úniku niektorých segmentov priemyslu na trhy mimo EÚ (carbon leakage) v dôsledku prísnych environmentálnych požiadaviek KEB.

Slovensko nepodporuje ani koncepcie založené na určení povinného objemu emisných kvót pre aukcie ani snahy o špecifikáciu oblastí, v ktorých by sa mali výnosy z aukcií použiť. Navrhované postupy nie sú plne zlučiteľné s prísnyimi rozpočtovými pravidlami a účelové použitie výnosov z aukcií by mohlo v prípade malých objemov emisných kvót Slovenska zmenšiť jeho manévrovací priestor. Je preto v záujme Slovenska naďalej presadzovať svoje strategické záujmy tak, aby si vytvorilo vhodné podmienky pre reálne plnenie cieľov, ktoré budú východiskom pri definovaní konkrétnych politík.

Klimaticko-energetický balíček predstavuje náročný komplex prierezových problémov, ktoré majú politický, ekonomický, energetický, environmentálny ale aj sociálny rozmer. Vzhľadom na jeho dôležitosť mu vláda SR venuje patričnú pozornosť. Vláda preto pripraví ucelenú stratégiu na dosiahnutie cieľov v oblasti energetiky a klimatických zmien, ktorá bude pozostávať z konkrétnych a jasne definovaných opatrení tak ako to predkladá v ostatných prioritných oblastiach NPR SR. O konkrétnych nástrojoch pre realizáciu opatrení prebieha diskusia, ktorej súčasťou je aj zabezpečenie ich financovania. Je pritom nevyhnutné, aby tieto politiky rešpektovali finančný rámec a boli v súlade s konsolidačným úsilím vlády SR.

Pre zabezpečenie účinných a efektívnych nástrojov na dosiahnutie vytýčených cieľov je potrebné vykonať niekoľko krokov najmä v organizačnom a kapacitnom zabezpečení agendy. Za týmto účelom vláda vytvorila Komisiu pre KEB na úrovni štátnych tajomníkov, ktorá koordinuje procesy súvisiace s rokovaniaми na úrovni EÚ a prípravu SR na realizáciu cieľov balíčka. Ďalšími krokmi bude dobudovanie organizačnej infraštruktúry, vrátane zabezpečenia adekvátnej kapacity pre vykonanie sektorových ekonomických analýz, kvalifikované posúdenie rôznych alternatív strategických zámerov a explicitného definovania politík.

Opatrenia v rámci klimaticko-energetického balíčka budú mať značný vplyv na verejné financie, čo priamo implikuje silný dôraz na flexibilitu a efektívnosť realizácie strategických cieľov. Z hľadiska súčasných reforiem prebiehajúcich predovšetkým vo fiškálnej a sociálnej oblasti Slovensko bude musieť venovať dostatočnú pozornosť aj koherencii jednotlivých opatrení, pretože tieto reformy umožňujú priame zapracovanie motivačných prvkov environmentálnych a energetických politík do ich cieľov. Napríklad nastavením vhodnej kombinácie fiškálnych opatrení a subvencií do výskumu a vývoja bude možné stimulovať nové investície do nízko-uhlíkových technológií a tak nepriamo ovplyvňovať celkový energetický mix a zvyšovať energetickú efektívnosť.

PRÍLOHA č. 1 – Vývoj súboru indikátorov pre sledovanie lisabonskej stratégie SR

Súbor indikátorov pre sledovanie plnenia úloh NPR SR						
Makroekonomický rámec		2003	2004	2005	2006	2007
0.1	Reálny rast HDP (% zmena za predchádzajúci rok, stále ceny roku 2000)	EU 27 1,3 SK 4,8	2,5 5,2	1,9 6,6	3,1 8,5	2,9 10,4
0.1.1	HDP na obyvateľa (HDP na obyvateľa, PKS, EU 27=100)	EU 27 100 SK 55,6	100 57,2	100 60,5	100 63,6	100 68,5
0.2	Rast reálnej produktivity práce (% zmena HDP na zamestnanú osobu, ESA)	SK 3,6	5,5	5,1	6,1	8,1
0.2.1	Produktivita práce na zamestnanca (v % HDP na zamestnanú osobu, PKS, EU 27=100)	EU 27 100 SK 63,4	100 65,6	100 68,8	100 71,7	100 76,8
0.2.2	Produktivita práce na odpracovanú hodinu (v % HDP na odpracovanú hodinu, PKS, EU 27=100)	EU 27 100 SK 64,1	100 64,5	100 66,2	100 69,2	100 73,0
0.3	Miera inflácie (v %, HICP)	EU 27 2,1 SK 8,4	2,3 7,5	2,3 2,8	2,3 4,3	2,4 1,9
0.4	Saldo verejnej správy (v % HDP)	EU 27 -3,1 SK -2,7	-2,8 -2,4	-2,5 -2,8	-1,4 -3,6	-0,9 -2,2
0.5	Hrubý verejný dlh (v % HDP)	EU 27 61,8 SK 42,4	62,1 41,4	62,6 34,2	61,3 30,4	58,7 29,4
0.6	Rast reálnych miezd (v %)	SK -2,0	2,5	6,3	3,3	4,3
0.7	Reálny rast spotreby domácností (v %, ESA)	SK 1,6	4,2	6,5	5,9	7,1

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR

1	Vzdelávanie	2003	2004	2005	2006	2007
1.1	Stredoškolsky vzdelaná mládež (v %, mládež vo veku 20-24 rokov)	EU 27 76,9 SK 94,1	77,2 91,7	77,5 91,8	77,9 91,5	78,1 91,3
1.2	Mládež bez maturity (v %, mládež vo veku 18-24 rokov, nepokračuje v ďalšom štúdiu)	EU 27 16,6 SK 4,9	15,9 7,1	15,5 5,8	15,2 6,4	14,8 7,2
1.3	Absolventi vysokoškolského štúdia (vo veku 20-29 rokov, v % na 1000 obyvateľov rovnakej vekovej skupiny)	EU 27 - SK 29	- 31,8	- 32,5	- 33,9	- -
1.4	Miera celoživotného vzdelávania dospelých (v %, vo veku 25-64 rokov)	EU 27 8,5 SK 3,7	9,3 4,3	9,7 4,6	9,6 4,1	9,7 3,9
1.5	PISA Index (čítanie, znalosti vedy a matematiky u 14 a 15 ročných)	OECD 497 SK 487	- -	- -	496 482	- -
1.6	Nízka schopnosť žiakov čítať s porozumením (v %, vo veku 15 rokov)	OECD 19,1 SK 24,9	- -	- -	20,1 27,8	- -
1.7	Verejné výdavky na vzdelávanie (v % na HDP)	EU 27 5,14 SK 4,30	5,07 4,19	5,03 3,85	- -	- -
1.8	Výdavky na vysokoškolského študenta (v % na HDP/obyvateľ)	EU 19 40 SK 36	38 45	- -	- -	- -

Zdroj: Eurostat, EK, OECD

2 Zamestnanosť a sociálna inklúzia		2003	2004	2005	2006	2007
2.1 Rast zamestnanosti (v %, ESA95)	EU 27	0,4	0,6	0,9	1,6	1,6
	SK	1,1	-0,2	1,4	2,3	2,1
2.2 Celková miera zamestnanosti (v %, vo veku 15-64 rokov)	EU 27	62,6	62,9	63,5	64,5	65,4
	SK	57,7	57	57,7	59,4	60,7
2.2.1 Miera zamestnanosti – ženy (v %, vo veku 15-64 rokov)	EU 27	54,9	55,5	56,3	57,3	58,3
	SK	52,2	50,9	50,9	51,9	53,0
2.2.2 Miera zamestnanosti – muži (v %, vo veku 15-64 rokov)	EU 27	70,3	70,4	70,8	71,6	72,5
	SK	63,3	63,2	64,6	67	68,4
2.3 Celková miera zamestnanosti starších (v %, vo veku 55-64 rokov)	EU 27	40,0	40,7	42,4	43,5	44,7
	SK	24,6	26,8	30,3	33,1	35,6
2.3.1 Miera zamestnanosti starších – ženy (v %, vo veku 55-64 rokov)	EU 27	30,7	31,6	33,6	34,9	36,0
	SK	11,2	12,6	15,6	18,9	21,2
2.3.2 Miera zamestnanosti starších – muži (v %, vo veku 55-64 rokov)	EU 27	49,9	50,4	51,6	52,7	53,9
	SK	41,0	43,8	47,8	49,8	52,5
2.4 Celková miera nezamestnanosti (v %, VZPS)	EU 27	9,0	9,0	8,9	8,2	7,1
	SK	17,6	18,2	16,3	13,4	11,1
2.4.1 Miera nezamestnanosti – ženy (v %, VZPS)	EU 27	9,7	9,8	9,6	8,9	7,8
	SK	17,8	19,2	17,2	14,7	12,7
2.4.2 Miera nezamestnanosti – muži (v %, VZPS)	EU 27	8,4	8,4	8,3	7,6	6,6
	SK	17,4	17,4	15,5	12,3	9,9
2.5 Celková miera ekonomickej aktivity (ekonomicky aktívne obyvateľstvo v % na celkovom, VZPS)	SK	60,3	60,2	59,5	59,1	58,8
2.5.1 Miera ekonomickej aktivity – ženy (ekonomicky aktívne obyvateľstvo v % na celkovom, VZPS)	SK	52,9	52,5	51,3	50,7	50,5
2.5.2 Miera ekonomickej aktivity – muži (ekonomicky aktívne obyvateľstvo v % na celkovom, VZPS)	SK	68,4	68,5	68,4	68,2	67,7
2.6 Miera dlhodobej nezamestnanosti (v %, dlhšia ako 12 mesiacov)	EU 25	4,1	4,2	4,1	3,7	3,0
	SK	11,4	11,8	11,7	10,2	8,3
2.7 Miera nezamestnanosti mladých (v %, vo veku 15-24 rokov)	EU 27	18,0	18,4	18,3	17,1	15,4
	SK	33,4	33,1	30,1	26,6	20,3
2.8 Daňovo-odvodové zaťaženie nízkopriemerných skupín (v % na celkových nákladoch na pracovnú silu)	EU 27	40,3	39,8	39,7	40,1	-
	SK	40,9	39,6	35,2	35,6	-
2.9 Priemerný vek odchodu z pracovnej sily (Vážený pravdepodobnosťou odchodu z trhu práce)	EU 27	61,0	60,5	61,0	61,2	-
	SK	57,8	58,5	59,2	-	-
2.9.1 Priemerný vek odchodu z pracovnej sily – ženy (v rokoch)	EU 27	60,6	60,1	60,4	60,7	-
	SK	55,9	57,0	57,6	-	-
2.9.2 Priemerný vek odchodu z pracovnej sily – muži (v rokoch)	EU 27	61,5	60,9	61,6	61,7	-
	SK	60,0	60,3	61,1	-	-
2.10 Rodový mzdový rozdiel (v %, nižší priemerný príjem žien ako mužov)	EU 27	15	15	15	15	-
	SK	23	24	24	22	-
2.11 Miera rizika chudoby (v %, nižší príjem ako 60 % mediánu, po sociálnych transferoch)	EU 27	15	16	16	16	-
	SK	-	-	13	12	-
2.12 Osoby v hmotnej núdzi (v %, osoby v hmotnej núdzi na celkovej populácii)	SK	9,89	6,91	6,74	7,55	6,45
2.13 Deti žijúce v domácnosti bez zamestnania (v %, vo veku 0-17 rokov)	EU 27	9,9	10,0	9,7	9,6	9,4
	SK	11,8	12,8	13,8	11,8	10,5

Zdroj: Eurostat, ÚPSVR SR, ŠÚ SR

3 Podnikateľské prostredie		2003	2004	2005	2006	2007	
3.1.1	Čas potrebný na založenie podniku (v dňoch)	OECD	-	25	19	16,6	13,4
		SK	-	103	52	25	25
3.1.2	Index nepružnosti zamestnanosti (Flexibilita prac trhu, najímanie a prepúšťanie zamestnancov, pružnosť prac. času)	OECD	-	34,4	35,7	33,3	31,4
		SK	-	36,0	36,0	36,0	36,0
3.1.3	Čas potrebný na vynútenie plnenia zmluvy (v dňoch)	OECD	-	229	232	351	463
		SK	-	565	565	565	565
3.1.4	Čas potrebný na likvidáciu podniku (v rokoch)	OECD	-	1,7	1,5	1,4	1,7
		SK	-	4,8	4,8	4,8	4,0
3.2	Miera prežitia podnikov (v %)	EU 27	-	-	-	-	-
		SK	82,79	66,49	72,76	-	-
3.3	Ceny telekomunikačných služieb pre podnikateľov (ceny za kôš služieb v euro za mesiac bez DPH)	EU 27	93,85	90,07	83,03	82,35	85,83
		SK	104,38	103,87	103,65	92,83	92,83
3.3.1	Trhový podiel incumbenta na trhu pevných liniek (v %, miestne hovory)	EU 25	79	67	72	-	-
		SK	100	100	99	-	-
3.4	Štátna pomoc (v % na HDP)	EU 25	0,64	0,62	0,6	0,58	-
		SK	0,54	0,66	0,67	0,51	-
3.5	Súkromné investície (v % na HDP, hrubá tvorba fixného kapitálu v súkrom. sektore)	EU 27	17,1	17,3	17,8	18,3	-
		SK	22,2	21,6	24,5	24,1	23,8
3.6	Index legislatívneho a regulačného prostredia (3.Q roku 2001=100, vyššia hodnota indikátora je lepšia)	SK	98,6	100,6	104,0	103,8	95,1

Zdroj: Eurostat, Svetová banka, Podnikateľská aliancia Slovenska, EK

4 Energetika		2003	2004	2005	2006	2007	
4.1	Energetická náročnosť ekonomiky (spotreba energie/HDP, kgoe - ekvivalent kg ropy na 1000 euro)	EU 27	215	212	209	202	-
		SK	960	907	848	772	-
	(spotreba energie/HDP, kgoe, EU 27 = 100)	SK	447	428	406	382	-
4.2	Elektrická energia vyrobená z obnoviteľných zdrojov (v % na celkovej spotrebe elektrickej energie)	EU 27	12,9	13,9	14,0	14,5	-
		SK	12,4	14,4	16,7	16,6	-
4.3	Cena plynu pre podnikateľov (Euro/Gigajoule)	EU 27	-	-	6,01	8,11	8,87
		SK	-	5,33	5,08	7,66	8,00
4.4	Cena elektrickej energie pre podnikateľov (Euro/kWh)	EU 27	-	-	0,067	0,075	0,082
		SK	-	0,068	0,070	0,077	0,093

Zdroj: Eurostat

5 Veda, výskum a inovácie		2003	2004	2005	2006	2007	
5.1	Výdavky na výskum a vývoj z verejných zdrojov (v % HDP)	EU 27	0,65	0,63	0,63	-	-
		SK	0,29	0,29	0,29	0,27	-
5.2	Výdavky na výskum a vývoj z podnikateľských zdrojov (v % HDP)	EU 27	1,01	1,00	1,00	-	-
		SK	0,26	0,20	0,19	0,17	-
5.2.1	Výdavky na výskum a vývoj zo zahraničných zdrojov (v % HDP)	EU 27	0,16	0,15	0,16	-	-
		SK	0,02	0,02	0,03	0,04	-
5.2.2	Výdavky na aplikovaný výskum a vývoj (v % z celkových výdajov na výskum a vývoj)	EU 27	26,9	26,1	25,1	-	-
		SK	44,8	35,4	30,9	29,5	-
5.3	Vysokoškolskí absolventi vedy a techniky (v % na 1000 obyvateľov vo veku 20-29 rokov)	EU 27	12,3	12,5	12,9	13,0	-
		SK	8,3	9,2	10,2	10,3	-
5.4	Čítačny index (priemerný počet citácií publikácie danej krajiny/priemerný počet citácií publikácie svetovej databázy)	EU 15	1,07	1,05	1,06	-	-
		SK	0,56	0,58	0,61	0,59	-

5.4.1	Relatívna produkcia publikácií (počet na 1000 obyvateľov)	EU 15	0,74	0,77	0,81	-	-
		SK	0,34	0,34	0,35	0,36	-
5.4.2	Relatívna produkcia citácií (počet na 1000 obyvateľov)	EU 15	3,6	3,57	3,85	-	-
		SK	0,87	0,87	0,96	0,97	-
5.5	EPO patenty (počet na 1 000 000 obyvateľov)	EU 27	104,85	108,4	101,3	-	-
		SK	5,67	3,64	5,76	-	-
5.5.1	EPO high-tech patenty (počet na 1 000 000 obyvateľov)	EU 27	17,39	17,36	6,50	-	-
		SK	0,70	0,47	0,41	-	-
5.6	Investície do rizikového kapitálu (v % HDP)	EU 15	0,107	0,107	0,137	0,186	-
		SK	0,010	0,012	0,002	-	-
5.6.1	Investície do rizikového kapitálu - počiatočné štádium (v % HDP)	EU 15	0,021	0,023	0,022	0,053	-
		SK	0,000	0,006	0,001	-	-
5.6.2	Investície do rizikového kapitálu - expanzia a prechod (v % HDP)	EU 15	0,086	0,084	0,115	0,133	-
		SK	0,01	0,006	0,0014	-	-
5.7	Summary Innovation Index (min.= 0 - max.= 1)	EU 27	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45
		SK	0,24	0,22	0,23	0,24	0,25

Zdroj: Eurostat, The European TrendChart on Innovation, Rada pre Výskum a vývoj ČR

6	Informačná spoločnosť		2003	2004	2005	2006	2007
6.1	Širokopásmové pripojenie na internet (počet pripojení v % na celkovej populácii)	EU 25	-	6,5	10,6	14,8	19,0
		SK	-	0,4	1,5	4,0	6,9
6.1.1	Širokopásmové pripojenie podnikov na internet (v %)	EU 27	-	46	62	73	77
		SK	-	25	48	61	76
6.1.2	Širokopásmové pripojenie domácností na internet (v %)	EU 27	-	14	23	30	42
		SK	-	4	7	11	27
6.2	E-government (v %, dostupnosť verejných služieb prostredníctvom internetu)	EU 27	-	-	-	-	59
		SK	-	15	-	20	35
6.3	Index digitálnej gramotnosti (min.= 0 - max.= 1)	SK	-	-	0,33	-	0,37

Zdroj: Eurostat, Infovek, IVO

7	Životné prostredie		2003	2004	2005	2006	2007
7.1	Emisie skleníkových plynov (Index 1990 = 100)	EU 27	92,8	92,8	92,1	-	-
		SK	68,0	67,5	66,4	-	-
7.2	Bilancia vzniku komunálneho odpadu (kg/obyv./rok)	EU 27	519	516	512	517	-
		SK	297	274	289	301	-
7.2.1	Komunálny odpad skládkovaný (kg/obyv./rok)	EU 27	256	243	223	213	-
		SK	233	222	228	234	-
7.2.2	Komunálny odpad spaľovaný (kg/obyv./rok)	EU 27	85	89	94	98	-
		SK	30	34	34	36	-
7.3	Chránené územia - Habitat Directive (v %, navrhnuté z celkovej výmery štátu)	EU 15	83	86	91	93	96
		SK	-	-	-	72	72

Zdroj: Eurostat

Uvedený zoznam ukazovateľov je súčasťou Návrhu súboru indikátorov pre sledovanie plnenia opatrení Národného programu reforiem SR, ktorý v máji 2007 schválila vláda SR. Vláda zároveň uložila uplatňovať schválený súbor indikátorov pri kvantitatívnom hodnotení implementácie úloh a cieľov lisabonskej stratégie, ktoré sú definované v Národnom programe reforiem Slovenskej republiky. Uvedený súbor ukazovateľov umožňuje monitorovať dosiahnutý pokrok v implementácii priorít a cieľov národnej lisabonskej stratégie. Súbor ukazovateľov predstavuje prienik odporúčaní Európskej rady a zohľadnenia národných špecifik pri plnení úloh lisabonského procesu.

PRÍLOHA č. 2 – Inštitucionálne zabezpečenie lisabonskej stratégie v SR

Predpokladom úspešnej implementácie úloh lisabonskej stratégie na národnej úrovni musí je adekvátne **inštitucionálne zabezpečenie**, ktoré spočíva v adekvátnom delegovaní zodpovedností a úloh na gestorov jednotlivých politík a v zapojení všetkých relevantných subjektov do tvorby a implementácie štrukturálnych politík. Podľa modelu inštitucionálneho riadenia národnej lisabonskej stratégie implementáciu a monitorovanie plnenia základných strategických cieľov koordinuje Úrad vlády SR a Ministerstvo financií SR. Podpredseda vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny a minister financií plnia funkciu národných koordinátorov lisabonskej stratégie SR.

Úrad vlády SR z pozície ústredného orgánu štátnej správy administratívne zastrešuje koordináciu a komunikáciu s ministerstvami, ktoré sú gestormi lisabonských priorít. Ministerstvo financií SR v spolupráci so zainteresovanými ministerstvami obsahovo koordinuje lisabonskú stratégiu, zodpovedá za jej strategické smerovanie v podmienkach SR, zabezpečuje prepojenie štrukturálnych politík s rozpočtom verejnej správy, koncipuje NPR SR. Koordinátori komunikujú agendu s Európskou komisiou.

Koordináciu štrukturálnych politík medzi všetkými relevantnými ministerstvami a ostatnými relevantnými partnermi t. j. zamestnávateľmi, odborovými organizáciami, akademickou obcou, mimovládnyimi organizáciami a regionálnou samosprávou, primárne zabezpečuje pracovná skupina pre lisabonskú stratégiu, ktorá pôsobí ako výkonný nástroj pre akceleráciu, koordináciu a monitorovanie uplatňovania politík, cieľov a iniciatív lisabonskej stratégie. Pracovná skupina je efektívnym nástrojom pre zapojenie všetkých relevantných subjektov do procesu lisabonskej stratégie na expertnej úrovni. O svojej činnosti pravidelne informuje Národnú radu Slovenskej republiky.

Nad prepojením vecných opatrení s rozpočtom verejnej správy vykonáva dohľad aj Koordinačný výbor pre fiškálne aspekty NPR SR, ktorý predstavuje prierezové pracovné zoskupenie na úrovni štátnych tajomníkov gestorských ministerstiev. Výbor koncipuje odporúčania pre prijatie zásadných opatrení v rámci koordinácie makroekonomickej a fiškálnej politiky so štrukturálnymi politikami zakotvenými v NPR SR a predkladá podnety a návrhy ministrovi financií SR.

Politickú zaangažovanosť v lisabonskej agende posilňuje aj vládou prijatý postup, v rámci ktorého všetky dokumenty strategického významu sú pred predložením na rokovanie vlády SR prerokované na zasadnutí ekonomických ministrov a v Rade vlády pre európske záležitosti.

V doterajšom modeli riadenia lisabonskej agendy zatiaľ chýba na gestorských rezortoch komplexné zastrešenie analytických prác, ktoré by boli zamerané na vecné a finančné zdôvodnenie navrhovaných opatrení, na monitorovanie ich plnenia a na ex ante a ex post hodnotenie vplyvu opatrení na ekonomiku SR a na plnenie cieľov lisabonskej stratégie. Preto sa do budúcnosti javí ako kľúčové posilnenie analytických kapacít na gestorských ministerstvách, ktoré sú vecne zodpovedné za navrhované opatrenia. Tie by mali zastrešovať lisabonskú agendu v rámci svojho ministerstva a podieľať sa na plnení týchto úloh spolu s koordinátormi lisabonskej stratégie.